

Työeläke

Eläketurvakeskuksen julkaisema työeläkealan ammatti- ja sidosryhmälehti

KUNTOUTUS KANNATTELEE

Vuosittain reilut 18 000 henkilöä tulee autetuksi työeläkekuntoutuksella vahvemmalle työuralle.

Mitä
työnantajat
ajattelevat
eläkeiän
noususta?

Kanava
työelämään

4 faktaa
etätyöstä
ulkomailla

Uuden äärellä

Carl Haglundista tulee kesällä eläkeyhtiö Veritaksen toimitusjohtaja. Hän näkee työnsä yhteiskunnallisena palvelutehtävänä.

Sisältö

PÄÄKIRJOITUS

Vaikuttava uudistus
Mikko Kautto _____ **3**

TIEDOKSI

Eläkkeelle
yhä myöhemmin _____ **4**

KOLUMNI

Eläkkeellä töissä! _____ **7**

TAPASIMME

Veritaksen Carl Haglund:
Vanha narratiivi ei päde enää _____ **8**

TUTKITTUA

Noora Järnefelt:
Eläkeikä nousee – mitä
ajattelevat työnantajat? _ **12**

AJANKOHTAINEN

Timo Viherkenttä aloittaa
lehtemme kolumnistina _ **15**

VISUAALISESTI

Kokonaiseläke 2022 _____ **16**

PAINAVA SANA

Pitkittänyt työttömyys
luupin alle _____ **18**

PUHEENAIHE

Mahdollisuus työhön
Työkanava perusteilla ____ **21**

ULKOMAILTA

Korona teki loven
USA:n eläkevaroihin _____ **24**

OHJENUORA

Etätöihin etelään _____ **26**

KIRJAT

Ulla Sunin valiovinkit ____ **27**

TYÖELÄMÄPOLKU

Joonas Huttunen sijoittaa
kirkon eläkevaroja _____ **28**

KONKARI KERTOO

Anu Jundell Elosta _____ **30**

ENGLISH SUMMARY

Kooste tärkeimmistä
aiheista englanniksi _____ **31**

15

Olen maksanut oman eläkkeeni
-väite on lehtemme kolumnistina
aloittavan Timo Viherkentän
mukaan suuri eläketurvaan
liittyvä väärinymmärrys.

21

Perustettava Työkanava tuo helpotusta osatyökykyisten työmarkkinoihin ja työllisyyden edistämistöimiin. Mallia on otettu Ruotsista. Kuvassa työministeri Tuula Haatainen (oik.) tutustumassa Samhall-yhtiön toimintaan.

Vaikuttava uudistus, toimiva työeläketurva

JOHAN POMPPAS! Tarkoitan tietysti keskimääräistä eläkkeelle siirtymisen ikää. Vuonna 2021 Suomessa siirryttiin eläkkeelle keskimäärin 62,4 vuoden iässä. Vuodelle 2025 asetettu tavoite saavutettiin etujassa. Puolen vuoden nousu syntyi puoliksi vanhuuseläkkeelle siirtymisen myöhentymisestä, puoliksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtymisen vähentymisestä.

Oma huomioni on erityisesti vanhuuseläkkeelle siirtymisessä, johon viime työeläkeuudistuksella haluttiin vaikuttaa. Uudistusta edeltävällä alaikärajalla eli 63-vuotiaana eläkkeelle siirtyminen on hitaasti vähentynyt 30 tuhannen tasolta 20 tuhanteen. Tänä vuonna 63-vuotiaiden eläkkeelle siirtyjien lukumäärä tulee romahtamaan, koska vanhuuseläkkeen ikäraja on noussut 64 vuoteen. Kun 64-vuotiaana eläkkeelle siirtyneitä oli viime vuonna 10 000, tämänvuotinen tilastopylväs tulee nousemaan merkittävästi korkeammalle.

Uudistuksen vaikutus näkyy nimenomaan 60 vuotta täyttäneiden käyttäytymisessä. Joustavan 63–68 vuoden ikärajojen oloissa vanhuuseläkkeelle siirtymisessä ei nähty juuri mitään muutoksia. Mutta 2017 uudistuksen jälkeen eläkkeelle siirtyminen on myöhentynyt kokonaisuudessaan neljän viime vuoden aikana. Vaikuttava uudistus siis.

Jopa tavoitteita paremmin toteutunut kehitys on osaltaan vahvistanut työeläketurvan rahoitus pohjaa. Mutta valitettavasti sitä ei varmaksi saa. Työllisyys ja palkkasumma ovat olleet kasvussa, inflaatiopeikko ja keskuspankkien toimet taas ovat herättäneet sijoitusmarkkinoilla epävarmuutta. Ukrainan sota on perinpohjaisesti mullistanut Euroopan näkymiä. Inflaatio tuntuu eläkkeensaajan toimeentulossakin, kun indeksitarkistukset tulevat viiveellä. Naapurimaa Viron nopeasti kiihtyneestä inflaatiovauhdista olemme kuitenkin onneksi kaukana.

Eläketurvakeskus on startannut vuoteen 2022 uuden strategiansa pohjalta. Työskentelemme toimivan työeläketurvan puolesta. Viime kädessä Eläketurvakeskuksen ja koko työeläkealan työ näkyy kansalaisen hyvinvoinnissa. Miten? Hyvin hoidettu työeläkejärjestelmä antaa mielenrauhaa työuran aikana, sujuvan asioinnin vakuutuksiin liittyvissä asioissa ja luotettavan eläkeajan turvan. Sen puolesta on ilo tehdä työtä. ✓

**”Eläkkeelle
siirryttiin
62,4 vuoden
iässä.”**

Työeläke-lehti on
työeläkealan ammatti- ja
sidosryhmälehti.

JULKAISIJA
Eläketurvakeskus, Etk.fi

VERKKOLEHTI
Työeläkelehti.fi

TILAA UUTISKIRJE
etk.fi/uutiskirje

PÄÄTOIMITTAJA
Tuovi Rautjoki

TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ
Anne Iivonen
tyoelake-lehti@etk.fi

TOIMITUSNEUVOSTO
Markku Aalto (Eläkesäätiöyhdistys)

Anniina Alaluusua-Listola
(Eläketurvakeskus)

Tiina Grönqvist (Varma)
Jorma Kinnunen (Mela)

Heidi Koskinen (Ilmarinen)
Teresa Kvarngård (Keva)

Linda Mattsson (Veritas)
Tiina Palotie-Heino
(Eläketurvakeskus)

Noora Poussu (Elo)

LEHTEÄ TEKIVÄT MYÖS
Kirsi Hakala, Katri Isotalo, Sini

Maria Karhu, Mikko Kautto, Lena

Koski, Vesa Laitinen, Peter

Lindström, Antti Mielonen,
Olli-Pekka Orpo, Karoliina

Paatos, Maria Paukkunen, Merja

Raunis, Suvi Ritola, Matti Remes,
Katri Saarteinen, Sini Silván, Ulla

Suni, Timo Viherkenttä,
Mika Vidlund, Niko Väänänen

ja Vesa-Matti Väärä.

TILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET
aineistotilaukset@etk.fi

puhelin 029 411 2500

TAITTO
Markku Laitinen, Aste Helsinki Oy

PAINO
Hansaprint Oy
paperi UPM Fine 100 g/m²

ISSN 0564-5808 (painettu)
Helsinki 2022, 58. vuosikerta

ISSN 1799-5221 (verkkojulkaisu)

Ilmestyy neljästi vuonna 2022.

nro aineistot lehti ilmestyy

1 11.2. 14.3.

2 6.5. 6.6.

3 2.9. 3.10.

4 4.11. 5.12.

Kannen kuva:
Vesa Laitinen

Työssä jatketaan pidempään

Työelämässä pysytään yhä pidempään. Eläketurvakeskuksen tilastot osoittavat, että viime vuonna suomalaiset siirtyivät työeläkkeelle kuusi kuukautta edellisvuotta myöhemmin, keskimäärin 62,4-vuotiaana.

Poikkeuksellisen paljon eläkkeelle siirtyminen on myöhentynyt kahden koronavuoden aikana. Korona ei riitä selitykseksi.

– Viime vuosina eläkkeellesiirtymisikä on noussut erityisesti eläkeudistuksen ansiosta. Nyt myös uusien työkyvyttömiä määrä väheni, mikä nosti eläkkeellesiirtymisikää entises-

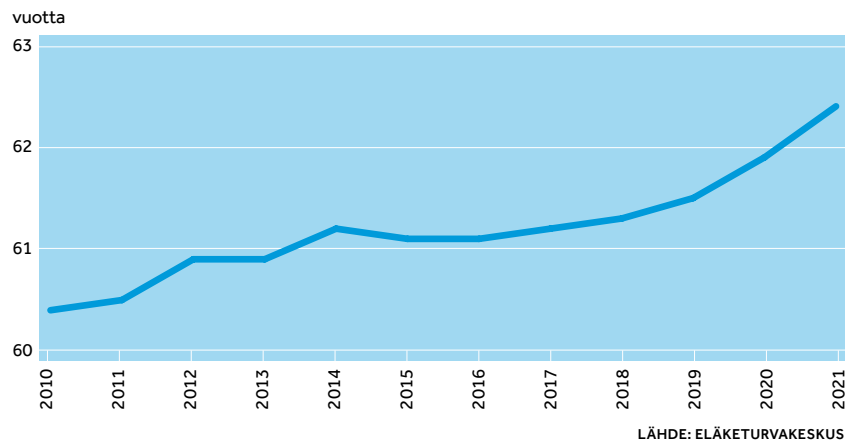
tään, kertoo kehityspäällikkö **Jari Kannisto** Eläketurvakeskuksesta.

Vuonna 2021 työeläkkeelle siirtyi 61 500 henkilöä, joista vanhuuseläkkeen sai 44 000.

Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyi viime vuonna 17 500 henkilöä, mikä on reilut kahdeksan prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kuvion ylöspäin kääntynyt käyrä kuvaa työeläkkeellesiirtymisiän kehitystä. Odoteluku on väestön ikärakenteesta riippumaton ja lasketaan samalla periaatteella kuin elinajanmittaava elinajanodote. ✓

ELÄKKEELLESIIRTYMISIKÄ

Maksupaineeseen helpotusta

Työeläkkeiden rahastointi on määrätty laissa, kuten työeläkevakuutusmaksu-kin, josta siivu pannaan talteen rahastoihin ja sitä kautta sijoituksina poiki-

maan. Työeläkevakuutusmaksujen suuruus voisi vastedes vaihdella nykyistä enemmän eri työeläkevakuutusyhtiöiden välillä. Maksuun vaikuttaisivat yhtiön liikelu- eli se, miten sujuvasti ja toimivasti työeläkevakuuttaja palveluprosessinsa ja kulurakenteensa järjestää.

Tämä eittämättä lisää työeläkejärjestelmän toimijoiden välistä kilpailua.

Säädösmuutoksien yhteydessä parannetaan myös eläkelaitosten riskikantokykyä heikon sijoitusmarkkinatilanteen yli. Tämä koskisi rahastoitujen vanhuuseläkkeiden ns. täydennyskerroin-mekanismia.

– Ehdotettu automaattinen mekanismi auttaisi välttämään eläkelaitosten epäedullisia sijoitusten realisoim- teja heikossa sijoitusmarkkinatilanteessa, kertoo ylimatemaatikko **Minna Lehmuskero** sosiaali- ja terveysministeriöstä.

Eduskunta säätänee lait keväällä, ja ne tulisivat voimaan kesäkuussa. ✓

Susan Kuivalainen johtamaan väestömuutoksen tutkimusohjelmaa

VTT **Susan Kuivalainen** on valittu johtamaan Strategisen tutkimusneuvoston käynnistämää Demography-tutkimusohjelmaa. Kuivalaisen johdolla tutkimusohjelmassa etsitään ratkaisuja väestömuutoksiin, miten syntyvyyden lasku, väestön ikääntyminen ja työikäisten määrän väheneminen vaikuttavat yhteiskunnan toimivuuteen ja vallitseviin rakenteisiin.

Vastikään nimetyn Demography-tutkimusohjelman kesto on yhteensä kuusi vuotta (2021–2027). Työ rytmittyy kahteen kolmivuotiskautteen. Tavoitteena on tuottaa tietoa yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi ja edistää aktiivista vuorovaikutusta tutkijoiden ja tiedon hyödyn- täjien välillä.

– Tieteenteossa tarkastelemme väestömuutoksen kysymyksiä hyvin monipuolisesti. Tutkitun tiedon pohjalta tehtävät ratkaisuvaihtoehdot

hyödyttävät monipuolisesti päätöksentekijöitä, Kuivalainen sanoo.

Valtioneuvosto rahoittaa Suomen Akatemian ja sen yhteydessä toimivan strategisen tutkimuksen neuvoston toimintaa. Eläketurvakeskuk- sen (ETK) tutkimusosaston osastopäällikkönä työskentelevän Kuivalaisen työ rakentuu laajalle tieteenekijöiden tutkimusverkostoille.

Kuivalaisen johdolla tutkimusohjelmaa toteut- tavat ETK:n lisäksi mm. THL, Labore, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, ETLA, Itä-Suomen yliopisto, Helsingin yliopisto ja Turun yliopisto.

ETK toimii lisäksi vuorovaikutuskumppanina ja osallistuu kolmeen viidestä tutkimuskokonaisuu- desta. Niissä tutkitaan pitkän aikavälin laskel- mien, työurien pidentämisen sekä väestön ikään- tymisen vaikutusta hyvinvointivaltion taloudelli- selle ja sosiaaliselle kestävyydelle. ✓

KAROLINA RAATOS

Susan Kuivalaisen ohjelmajohta- juus on osa-aikainen ja hän työskentelee omasta taustaorgani- saatiostaan ETK:sta käsin.

Työeläkeote saatavilla OmaVerossa

Työeläkeala ja Verohallinto käynnistävät yhdessä tänä keväänä kaksi kokei- lua, joissa kummassakin 25 000 kansalaista saa itselleen viestin OmaVero- palvelun kautta. Viestissä kehoitetaan tarkistamaan työeläkeote eläke- vakuuttajan verkkopalvelusta, ja linkki ohjaa asiakkaan eläkealan yhteiseen ohjauspalveluun.

Viestit ajoitetaan sopimaan esitetytjen veroilmoitusten julkaisupäi- vien ja veroilmoitusten jättöpäivien kanssa. Ensimmäinen kokeilu kestää maaliskuun puolivälistä huhtikuun loppuun ja toinen koko toukokuun ajan.

OmaVeron työeläkeote-linkin tavoitteena on saada useammat kansalai- set tarkistamaan oma sähköinen työeläkeotteensa. Kokeilusta saatavien kokemusten perusteella päätetään, laajennetaanko kokeilua.

OmaVero tavoittaa potentiaalisesti suuren määrän kansalaisia. Sähköi- sen työeläkeotteen valinnea on tällä hetkellä reilut 450 000 eli reilut 15 prosenttia kaikista työeläkevakuutetuista. ✓

YEL vaikuttaa ja herättelee

Yrittäjän eläkevakuutus (YEL) vaikuttaa laajasti yrittäjän sosiaaliturvaan. Tästä kertoi alkuvuonna näkyvästi käynnissä ollut *YEL vaikuttaa* -kampanja.

Kampanjan toteuttivat yhdessä Eläketurvakeskuksen kanssa työeläke- yhtiöt Elo, Ilmarinen, Varma ja Veritas. Toteuttajien some-kanavissa ja Työ- eläke.fi-palvelussa kampanja näkyy vielä maaliskuun.

YEL-sanomalla herätellään etenkin yrittäjyyttä suunnittelevia ja aloittavia yrittäjiä. Kohderyhmää ovat myös yri- täjät, joilla työtulo on jäänyt turhan matalalle tasolle.

Kampanjassa YEL-tietoutta lavenne- taan aitojen vertaisten yrittäjien, neljän

kampanjakasvon tarinoiden kautta. He kertovat, miten YEL-vakuutus on näky- nyt heidän elämässään ja valinnoissaan: se on vaikuttanut vanhempainpäivära- haan, sairauspäivärahaan, kuntoutuk- seen ja uudelleen koulutautumiseen sekä tietenkin eläkkeeseen.

Kampanja on pyörinyt radiokanavilla, YouTubessa, Twitterissä, LinkedInissä, Instagramissa ja Facebookissa. Tämän lisäksi on tehty yhteistyötä kuuden somevaikuttajan kanssa. Kokonaispale- tilla on tavoiteltu mahdollisimman katta- vaa ja vaikuttavaa tulosta. Osa materiaa- leista sekä kampanjasivu on tuotettu myös ruotsiksi ja englanniksi. ✓

www.tyoelake.fi/yel

Etk.fi/koulutus

VAHVISTA OSAAMISTA ELÄKEASIOISSA

Tarvitsetko eläkesanastoa englanniksi? Tule mukaan 5.4. alkavaan Suomen eläketurva englanniksi -koulutukseen.

Jos ilmoittautuminen on päättynyt, kysy vapaita paikkoja!

ETK on luotettava työeläkealan kouluttaja. Lue lisää ja ilmoittaudu www.etk.fi/koulutus

Työeläke-lehteä luetaan verkossa

Työeläke-lehden lukeminen on enene- västi siirtynyt verkkoon. Nykyisin lähes 40 prosenttia lukee mieluiten verkko- lehteä.

Taloustutkimuksen tammikuussa toteuttamaan kyselyyn vastasi 395 henkilöä. Kokonaisarvosanaksi lehdelle annettiin 4,07 (asteikolla 1–5). Valtaosa (78 prosenttia) kyselyyn vastanneista oli lehden tyytyväinen.

Lukijat pitivät lehden sisältöjä luotettavina ja asiantuntevina. Suosituim- miksi he mainitsivat asiantuntija-arti- kelit sekä lainsäädäntömuutoksista ja työeläkealan tutkimustiedosta kertovat jutut.

Kyselyn yhteydessä suoritetussa arvonnassa tablettitietokoneen voitti **Tiina Pajunen** Kauniaisista. Onnittelut voittajalle ja kiitokset kaikille kyselyyn osallistuneille. ✓

Nimitykset

Maria Aaltonen, liiketalouden tradenomi, on nimetty Poraston eläkeasiantuntijaksi 10.1. alkaen.

Taina Antila, OTK, varatuomari, on nimetty Elon compliance-johtajaksi 1.1. alkaen.

Tiina Grönqvist, OTK, varatuomari, on nimetty Varman Compliance officeriksi 1.1. alkaen.

Tuula Kallio, OTK, varatuomari, on nimetty Varman eläkepalveluista ja lakiasioista vastaavaksi johtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi 1.1. alkaen.

Hanna Kaskela, KTM, on nimetty Varman vastuullisuusjohtajaksi vastuualueinaan sijoitukset ja yritysvastuu 1.1. alkaen.

Tuukka Lahkela, KTM, on nimetty Elon sisäisen tarkastuksen johtajaksi 1.1. alkaen.

Helena Päivärinta, KM, on nimetty Eläketurvakeskuksen kehityspäälliköksi 1.11.2021 alkaen.

Kaarlo Reipas, FM, on nimetty Eläketurvakeskuksen ylimaattikoksi 1.12.2021 alkaen.

Janne Ryhänen, KTM, on nimetty Poraston riskienhallintajohtajaksi 1.10.2021 alkaen.

Nelli Vaara, OTM, on nimetty Eläketurvakeskuksen lakimieheksi 10.1. alkaen.

Viron eläkeuudistus:

Vapaus ja vastuu samassa paketissa

Lähes pari sataa tuhatta virolaisista tarttui tilaisuuteen ja nosti eläkerahat ennenaikaisesti näppiinsä.

TEKSTI: KIRSI HAKALA KUVA: MARKO MUMM

Neljännes työeläkettä kerryttä-neistä virolaisista on nostanut varat omaan käyttöönsä ennen eläkeikää. Ns. toiseen pilariin lukeutuva työ-eläkkeen rahastoitu osa muuttui vuoden 2021 alusta vapaaehtoiseksi.

Nyt jo tiedetään, että ensimmäisellä maksukierroksella viime syyskuussa nostojen yhteissumma oli 1,34 miljardia euroa ja tammikuun maksuerässä 95 miljoonaa euroa. Tämän vuoden alkuun mennessä tehtyjen hakemusten jälkeen rahastoeläkevaroja oli jäljellä noin 4,14 miljardia euroa.

Hakemuksen kertyneen työeläkkeen nostamisesta voi tehdä kolme kertaa vuodessa. Ensimmäisellä hakukierroksella toisesta pilarista luopui lopullisesti lähes 150 000 virolaista, noin 20 prosenttia kokonaisuudesta. Seuraavien hakukierrosten aikana osuus on kasvanut lähes 25 prosenttiin.

Keskimääräinen summa, jonka eläkevaroista kukin itselleen nosti, oli lähes 9 000 euroa.

Eläkepolitiikasta vastaavat sosiaaliministeriö ja valtiovarainministeriö analysoivat tämän vuoden loppuun mennessä, miten toisen pilarin uudistus vaikuttaa ihmisten tulevaisuuden eläkkeisiin, ja tekevät ehdotuksia eläkejärjestelmän kestävyden parantamiseksi.

Viron keskuspankki arvioi, että ennakkoon nostetuilla eläkenostoilla maksettiin 100 miljoonan euron

edestä lainoja, lähinnä luottokorttikuluja ja kulutusluottoja. Myös uusien autojen leasing ja asuntolainojen kysyntä kasvoi.

Viron tilastokeskuksen mukaan erityisesti puutavaran myynti vilkastui syyskuussa. Rakentamisen ja remontoinnin ohella on autokauppa ja elektroniikan kysyntä ovat lisääntyneet. Kauppakeskukset puolestaan raportoivat syyskuussa noin 30 prosentin liikevaihdon kasvua.

Ristiriitaisen vastaanoton saaneen uudistuksen puolustajat perustelivat hanketta vapaudella valita, miten kukin haluaa omaa eläketurvansa kartuttaa. Vastustajat puolestaan varoittivat siitä, että ihmiset kuluttavat työeläkkeensä etukäteen.

Toisen pilarin rahastoeläkemaksut kirjataan vakuutetun yksilölliselle tilille. Vakuutettu valitsee itse rahaston, johon maksu sijoitetaan ja myös sijoituksensa riskitason.

Viime vuoden aikana virolaisia kannustettiin eläkeuudistuksessa harkintaan Mötle läbi! -kampanjalla, joka ohjasi rahastoeläkkeitä hallinnoivan eläkekeskuksen (Pensionikeskus) sivuille.

Uudistuksen myötä tuli mahdolliseksi avata toiseen pilariin myös henkilökohtainen investointitili, mutta sen valitsi vain ani harva. Suositusta ei ole myöskään ollut jättää eläketili koskematta, mutta lopettaa työeläkkeen kerryttäminen. ✓

Eläkkeellä töissä!

Siellä täällä on alkanut näkyä merkkejä työvoimapulasta ja työikäisiksi luetavien väestöosuus on pitkäaikaisesti hiipumassa. Samalla monet eläkeläiset ovat kiinnostuneita palkkatyöstä tai yrittämisestä.

Tässä täytyy olla ilmeisiä mahdollisuuksia, vaikka eläkkeellesiirtyminen onkin myöhentynyt. Eläkkeensaajien työnteko on kyllä lisääntynyt, mutta enemmänkin voisi.

Joskus ajateltiin laajasti, että yhden työnteko on muilta pois. Nykyään ymmärretään, että vaikka näin voi yksittäistapauksissa olla, työ ruokkii kansantaloutta ja synnyttää uusia työtilaisuuksia.

Palkkatyö vaatii sekä työnantajan että eläkkeensaajan halukkuuden. Tähän on vaikutusta monilla ei-rahallisilla seikoilla, mutta myös taloudelliset tekijät ovat tärkeitä. Vaikka työnantajamaksuissa on pieniä työntekijän ikään liittyviä eroja, kiinnostavampia ovat eläkkeensaajien kannustimet. Näkökohtia liittyy sekä eläkejärjestelmään että verotukseen.

Vanhuuseläkkeellä samoin kuin osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä voi ansaita työtuloja rajattomasti eläkkeen kärsimättä. Työ kerryttää useimmiten myös lisää eläkettä.

Monella eläkeläisellä tuntuu olevan käsitys, ettei työnteko kannata, kun suuri osa palkasta menee veroihin. Maan hallitus onkin alkanut viritellä korotettua työtulovähennystä ikääntyneille.

Tulonsaajan ikään kytkettävien veroetujen säätämisessä on kuitenkin syytä olla varovainen niin julkiseen talouteen, tasapuolisuuteen kuin perustuslakiinkin liittyvistä syistä. Laihahko ennakkotapaus on

se, että jo vanhanpojan ja -piian veroksi kutsuttu lisärasite koski aikanaan vain 24 vuotta täyttäneitä. Ja voidaanko pitää ihan johdonmukaisena lainsäätäjää, joka vaatii vanhuuseläkkeen aloittamiseksi työsuhteen päättymistä ja houkuttelee eläkeläisiä töihin verotuella?

Sitä paitsi osin eläkkeestä ja osin palkasta koostuvien tulojen verokohtelu on jo nykyisin usein kohtalaisen edullinen, kun tulonsaaja saa sekä palkkaan että eläkkeeseen liittyviä vähennyksiä. Verotus on yleensä lievempää kuin jos sama kokonaistulo olisi pelkkää palkkaa tai eläkettä.

Vallan mainio tapa tukea eläkkeensaajien työssäkäyntiä onkin levittää sanaa, että eläkkeen ohella saatavien työtulojen verotus ei itse asiassa ole ankaraa. Viesti on muiden ansioidensa lisäksi tosi! /

Kirjoittaja, OTT Timo Viherkenttä työskentelee työelämäprofessorina Aalto-yliopistossa. Uuden kolumnistimme henkilöesittely sivulla 15.

”Vanhuuseläkkeellä voi ansaita työtuloja rajattomasti eläkkeen kärsimättä.”

Vanha narratiivi ei päde enää

Kriiseihin varautumisen välttämättömyyden ajattelutavakseen omaksunut Carl Haglund aloittaa eläkeyhtiö Veritaksen toimitusjohtajana ensi kesänä.

Carl Haglund on politiikan kentiltä tuttu kasvo. Hän on toiminut kansanedustajavuosinaan muun muassa puolustusministerinä. Maailmantaloutta kurittaneen 2008 finanssikriisin jälkeen europarlamentaarikko Haglund työskenteli Euroopan parlamentissa juuri siinä valiokunnassa, joka muutti sääntelyä vakavaraisuuden turvaamiseksi finanssitoiminnassa.

Tänä keväänä Euroopan vakautta rakennetaan kasvavan epävarmuuden keskellä. Yhtiöt varmistavat jokapäiväisin stressitestein, etteivät sijoitusvarat pääse laskemaan lähellekään niiden vakavaraisuusrajaa.

Eläkeyhtiö Veritaksen toimitusjohtajana aloittava Haglund kertoo, että he olivat jo alkuvuodesta ryhtyneet ennakoimaan keskuspankkipolitiikan ja inflaation vaikutuksia.

Tosi oli edessä, kun Venäjä tunkeutui Ukrainaan 24. helmikuuta. Tankkien edetessä pörssikurssit vyöryivät alas ja globaalitalouden heijastusvaikutukset ylsivät myös meille Suomeen.

Kriisitilanteissa työeläkeyhtiöissä osakeriskiä seurataan herkeämättä silmä kovana.

– Juuri nyt tilanne näyttää maailmantaloudessa vakavalta inflaation, Ukrainan sodan ja Venäjä-pakotteiden vaikutuksesta, Haglund sanoo.

EU:n Venäjälle asettamat pakotteet työllistävät finanssisektoria ja näkyvät myös eläkeyhtiöiden toiminnassa. Setvitään omistusketjuja, koska pakotellulla olevien henkilöiden tai pakotteiden kohteena olevien yritysten kanssa toimiminen ei ole mahdollista.

Huomiokyky terästyy tällaisena aikana.

Tulevan toimitusjohtajan ilmeen vetää vakavaksi myös viikko sitten Veritaksessa aloitetut muutosneuvottelut. Tiedossa on tuntuvia henkilöstövähennyksiä ja rakennemuutoksia organisaatiossa. Enimmillään jopa 25 henkilön työsuhde voi päättyä.

– Varautuminen on työeläkevakuutustoiminnan ydintä. Muutosneuvotteluitakin voisi pitää tietynlaisena varautumisena. Kyse on siitä, että pidämme huolta yhtiön toimintakyvystä pitkällä tähtäimellä.

Ratkaisukeskeinen Haglund katsoo kohti tulevaa. ▶

Carl Haglund tuntee työeläkejärjestelmää jo entuudestaan. Ministerivuosina oli muun muassa eläkeuudistus pöydällä.

Usko, toivo ja rakkaus. Näin on nimetty Helsingissä Erottajanaukiolla sijaitseva Eva Langen ympärään kietoutunut veistos. Se kertoo naapurimaiden, Suomen ja Ruotsin yhteisestä kulttuurihistoriasta. Carl Haglund ammentaa työssään aineksia näistä molemmista ja palvelee asiakkaita suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

DEMOGRAFIAKEHITYS haastaa hyvinvointiyhteiskuntaa ja työeläkejärjestelmää. Se on realiteetti, josta Haglund odottaisi laajempaa yhteiskunnallista keskustelua.

– Sukupolvia kestävä tarinan lähtökohdaksi on pitkään kerrottu, että jäädessään eläkkeelle saa 60 prosentin tasoinen eläkkeen suhteessa työuran aikaiseen ansiotasoon.

Tämä sukupolvelta toiselle toisteltu narratiivi ei hänen mukaansa enää päde. Tarina on muuttumassa väestönmuutoksen ja työtä tekevien ikäluokkien pienentymisen vuoksi olennaisesti.

Haglund pitää riskinä sitä, että ihmiset eivät ole tietoisia oman eläkkeensä tasosta ja havahtuvat siihen liian myöhään.

– Meidän tehtävänä on lisätä tietoa eläkkeistä ja eläkkeiden tasosta, jotta ihmiset voivat ajoissa miettiä, riittääkö tulotaso eläkkeellä, hän sanoo.

Haglund on parhaassa työiässä. Hän täyttää maaliskuussa 43 vuotta, mutta vielä kovempi vaikutus eläketasoon tulisi Haglundin x-ikäpolvea nuoremmille.

– Nuorten näkökulmasta olisi toivottavaa ja järkevää, että työssä olevilla säilyy myönteinen näkyminen myös tulevaisuuden eläketurvasta. Asialla on merkitystä myös järjestelmän legitimitettiin kannalta, hän sanoo.

Suurin syy eläkenarratiivin muuttumiseen on seurausta väestönmuutoksesta.

– Työperäistä maahanmuuttoa tulisi huomattavasti helpottaa, jotta muualta tulevat pääsisivät jouhevasti mukaan työelämäämme, Haglund sanoo.

– Tällä tavoin myös eläkejärjestelmä vahvistuisi sitä mukaa kun maksajia tulee järjestelmään lisää.

Toimitusjohtajan työhön perehtyjälle on varmasti tullut eteen iso liuta omaksuttavia yksityiskohtia työeläkeyhteisön toiminnassa.

– Eläkeala oli minulle tuttu ennestään. Samalla tässä tietenkä tulee vastaan paljon uuttakin, ja näitä asioita käymme nyt perusteellisesti läpi perehdyttämisjakson aikana.

Veritaksessa työskentelee noin 165 henkilöä, keväällä ehkä huomattavasti vähemmän.

– Juurta jaksain olen tutustunut yhtiömme vakuutustoimialaan ja rakentanut konkretian avulla näkemystä vakuutusasiakkaidemme tarpeista.

VERITAS kuten muut työeläkeohjelmien vahvistajat viime vuonna vakavaraisuuttaan. Veritaksen vakavaraisuuspääoma nousi viime vuoden aikana yli miljardiin euroon ja oli 1,8-kertainen vakavaraisuusrajaan nähden.

– On kaikki syyt olettaa tästä vuodesta matalien tuottojen vuotta, Haglund sanoo. Hyvinä sijoitusvuosina eläkejärjestelmän puskureita on saatu vahvistettua. Ku-

CARL HAGLUND

- **Ikä: 43-vuotias**
- **Työtehtävä: Aloittaa Veritaksen toimitusjohtajana kesän aikana, sitä ennen johtaja ja johtoryhmän jäsen vastuualueenaan kehityshankkeet**
- **Koulutus ja oppiarvo: kauppatieteiden maisteri, myös julkishallinnon opintoja Åbo Akademissa**
- **Onnellisuuden lähteet: sosiaalisuus ja ihmisten kohtaaminen, ystävät, perhe ja lapset (10- ja 12-vuotiaat)**
- **Elämänmotto: ongelmat on tehty ratkaistavaksi ja asiat aina järjestyvät (Det ordnar sig!).**

”Järjestelmää ei voi kehittää ilman parttien hyväksyntää.”

luva vuosi poikkeaa epävakaa maailmantilanteen vuoksi hyvin paljon edellisestä.

Jo vuodesta 1905 lähtien toiminut yhtiö perustettiin Turussa alun perin Verdandinimisenä. Turun Kupitalle on äskettäin rakentunut uusi toimitalo, ja nykyään Veritas huolehtii yli 116 000 ihmisen työeläketurvasta. Eläkkeinä se maksaa yli 600 miljoonaa euroa vuodessa.

Veritaksen vahvoja asiakkuusalueita pääkaupunkiseudun lisäksi ovat perinteisesti olleet ruotsinkieliset kunnat Uudellamaalla ja länsirannikolla mukaan lukien Ahvenanmaa.

Perinteikäs turkulainen on ainoa eläkeyhtiö, jonka päätoimipaikka ei ole Helsingissä. Yhtiön sijoituspuoli toimii Helsingissä ja siellä Mannerheimintie 4:n tiloissa tapasimme Haglundin.

KOKEMUS POLITIIKASTA vaikuttaa taustalla, kun Haglund sanoo, ettei hän antaisi päätösvaltaa eläkejärjestelmästä yksinomaan poliitikoille.

– Työeläkejärjestelmää ei voida kehittää ilman parttien hyväksyntää. Kulttuurimme on rakentunut sellaiseksi, että työnantajat ja työntekijät yhdessä kokevat omistajuutta.

Vaikka Veritas ei olekaan kolmen muun eläkeyhtiön tapaan keskinäinen, sillä on samaan tapaan palkansaaja- ja työnantaja-osapuolien edustus hallinnossaan.

PARTIT ovat Haglundin mukaan vuosikymmenten aikana osoittaneet kykyä kehittää järjestelmää.

– En ole vakuuttunut siitä, että poliitikot tekisivät tämän paremmin. Poliittikka on muuttunut yhä lyhytnäköisemmäksi.

Julkisuudessa on jonkun verran käyty keskustelua, olisiko järkevää viritellä neljä eläkeyhtiötä yhteen.

– En usko, että se tulee tapahtumaan. Partit ymmärtävät, ja valtaosa poliitikoistakin sen ymmärtää, että tämä on huono idea. ✓

Ensitöikseen Haglund tarkastelee Veritaksen liiketoimintamalleja ja miettii joukkoihin, miten käsittelyprosessista tulisi vielä joushevempää asiakkaan näkökulmasta.

Yhdeksän kuukauden perehdytysohjelma

Carl Haglund ei ole päätöksentekijänä keltanokka. On kaikki syyt olettaa, että hän tuo yhtiökohtaisen sijoituspuheen lisäksi myös kaivatun yhteiskunnallista näkemystä työeläkealan tehtävästä ja roolista osana arjen sosiaaliturvaa.

Jo viime lokakuussa Veritaksen palkkalistoilla johtajapestissä aloittanut Haglund syvenyy ennen toimitusjohtajan vastuiden alkamista yhdeksän kuukautta kestävään perehdytysohjelmaan.

Sen päättyessä hän saa Veritaksen toimitusjohtajan tehtävät vastuulle kesän ollessa kukkeimmillaan, näillä näkymin juhannukselta.

Kuten Veritaksen hallituksen puheenjohtaja **Kaj-Gustaf Bergh** totesi toimitusjohtajanimitysuutisen yhteydessä viime heinäkuussa, perehdytysjakso on käytäntönä osaamisen vahvistamiseksi työeläkealan ulkopuolelta tuleville.

Se kuitenkin on urbaanilegenda, että Finanssivalvonta (Fiva) vaatisi eläkeyhtiöiden johtoon tulevilta perehdyttämistä. Vaatimukset tulevat lainsäädännöstä, ja Fiva valvoo säädösten noudattamista.

Laki työeläkevakuutusyhtiöistä määrittelee vaatimukset tähän tapaan: *toi-*

mitusjohtajan on oltava hyvämaineinen, ja hänellä on oltava hyvä työeläkevakuutus-toiminnan, sijoitustoiminnan ja liikkeenjohton tuntemus.

Kun johtoon valittu tulee toimialan ulkopuolelta kuten Haglund, tietämystä aihepiiristä vahvistetaan Veritaksen laaitiman perehdytysohjelman mukaisesti.

Julkisuuden henkilönä ja entisenä poliitikkona Haglund tuntee hyvin päätöksenteon ja sen eri portaatt. Takavuosina hän on toiminut puolustusministerinä ja Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen kansanedustajana. Poliitiikan vuosien jälkeen hän piipahti Elinkeinoelämän valtuuskunnan ja elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen puheenjohtajana.

Ennen Veritaksen tuloaan Haglund työskenteli konsulttiyhtiö Accenturessa johtajana. Omakohtaisesti Haglund tuntee myös mediaryttäjän arjen ja työuransa alkuvuosina hän toimi radiotoimittajana Ylellä Radio Vegassa.

Veritaksen talousjohtaja **Tommy Sandås** hoitaa vt:nä toimitusjohtajan tehtävää toistaiseksi. Edellinen toimitusjohtaja **Carl Pettersson** siirtyi työeläkeyhtiö Eloon viime lokakuussa.

ANNE IIVONEN

Eläkeikä nousee – mitä ajattelevat työnantajat?

Enemmistö työnantajista pitää 65 vuoden alaikärajaa vanhuuseläkkeessä sopivana. Joillakin toimialoilla nouseva ikäraja herättää selvää vastustusta. Rakennusalalla suhtautuminen on kriittisintä, kun taas teollisuudessa ja kuljetus- ja varastointialalla on tapahtunut selvä asennemuutos.

Vanhuuseläkkeen ikärajat nousevat, mutta mitä tapahtuu työpaikoilla? Työnantajilla on keskeinen rooli siinä, miten eläkeiän nousu ja yhä vanhemmaksi työskentelevät työntekijät otetaan vastaan työelämässä.

Eläketurvakeskus kysyi työnantajien näkemyksiä sopivasta eläkeiästä ja henkilöstön ikääntymisestä viime vuonna kolmatta kertaa. Edellisen kerran työnantajien näkemyksiä tutkittiin vuonna 2004 ja 2011.

Nouseviin ikärাজoihin sopeuduttu

Vuonna 1962 syntyneillä vanhuuseläkkeen alaikäraja tulee olemaan 65 vuotta ja yläikäraja 70 vuotta.

Yli 60 prosenttia julkisen ja yksityisen sektorin työnantajista pitää 65 vuoden ikää sopivana vanhuuseläkkeen alaikärajana (kuvio 1). Noin kolmasosa työnantajista pitää ikärajaa liian korkeana.

Kokonaisuutena työnantajien näkemys sopivasta vanhuuseläkkeen alaikärajasta on noussut eläkejärjestelmän lakisääteisten ikärajojen suuntaisesti. Viimeisimmän eläkeuudistuksen tuomaa 65 vuoden ikärajaa piti vuonna 2021 sopivana useampi työnantaja kuin 62 vuoden ikärajaa vuonna 2004.

Kuntasektorilla alaikärajan nousuun suhtaudutaan kielteisemmin kuin yksityisellä sektorilla. Vuonna 2011 lähes 80 prosenttia kuntasektorin työnantajista piti vanhuuseläkkeen alaikärajaa sopivana, kun alaikäraja oli 63 vuotta. Vuonna 2021 samoin ajatteli vain 45 prosenttia kuntatyönantajista, kun heiltä kysyttiin vanhuuseläkeiän noususta 65 vuoteen.

Myös yksityisellä sektorilla suopeasti suhtautuvien osuus laski jonkin verran, kun kysyttiin 65 vuoden alaikärajasta, mutta ei yhtä paljon kuin kuntasektorilla.

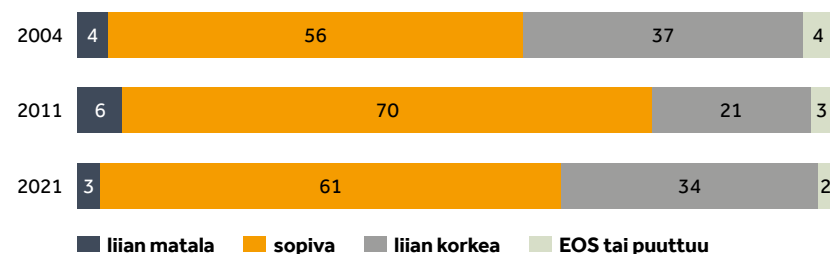
Yksityisen sektorin työnantajista 65 prosenttia piti 65 vuoden alaikärajaa sopivana. Vuonna 2011 yksityisen sektorin työnantajista 75 prosenttia oli pitänyt silloista 63 vuoden alaikärajaa sopivana.

Työssä voi jatkaa pidempään

Vuonna 2021 hieman yli 70 prosenttia työnantajista oli täysin tai melko samaa mieltä siitä, että toimipaikan tyypillisissä työtehtävissä voisi hyvin jatkaa 65-vuotiaaksi. Vuonna 2004 samalla tavalla ajatteli puolet työnantajista.

TYÖNANTAJIEN NÄKEMYS VANHUUSELÄKKEEN ALAIKÄRAJASTA

Kuvio 1. Kysytty ikäraja oli 62 vuotta vuonna 2004, 63 vuotta vuonna 2011 ja 65 vuotta vuonna 2021

Vain 10 prosenttia työnantajista oli täysin erimieltä siitä, että toimipaikan tyypillisissä töissä voisi työskennellä 65-vuotiaaksi.

Selvästi harvempi työnantaja piti mahdollisena 70-vuotiaaksi työskentelyä. Vuonna 2021 noin kolmasosa työnantajista oli melko tai täysin samaa mieltä siitä, että toimipaikan tyypillisissä töissä voi työskennellä 70-vuotiaaksi.

Rakennusala pitää 65:tä korkeana

Toimialojen välillä on suuria eroja ikärajoihin suhtautumisessa. Rakennusalan työnantajat ovat kriittisimpiä – heistä selvä enemmistö, 64 prosenttia, piti vanhuuseläkkeen 65 vuoden alaikärajaa liian korkeana vuonna 2021.

Vastaavasti rakennusalan työnantajat olivat muita työnantajia selvästi harvemmin sitä mieltä, että toimipaikan tyypillisissä töissä voisi jatkaa 65-vuotiaaksi (kuvio 2).

Toisilla fyysisesti raskailla toimialoilla kuten teollisuudessa ja kuljetus- ja varastointialalla 65 vuoden ikärajaan suhtaudutaan selvästi hyväksyvämmiin.

Teollisuuden työnantajista 26 prosenttia ja kuljetus- ja varastointialalla 22 prosenttia työnantajista piti vanhuuseläkkeen 65 vuoden alaikärajaa liian korkeana. Näillä aloilla noin kolme neljästä työnantajasta myös katsoi, että toimipaikan tyypillisissä työtehtävissä voisi hyvin työskennellä 65-vuotiaaksi.

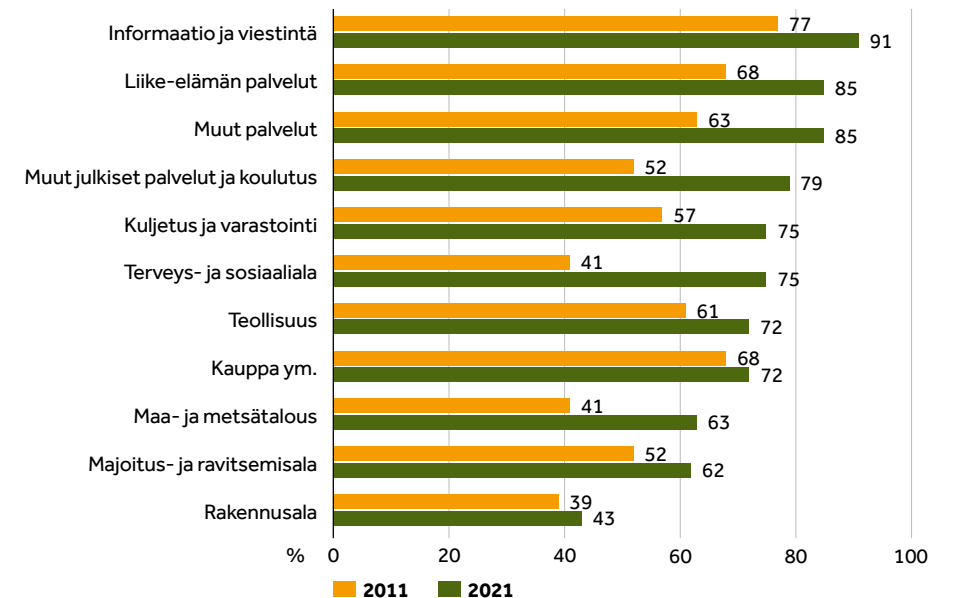
Työnantajat vastasivat kyselyyn nettilomakkeella tai puhelimitse. Kyselyn sisältö suunniteltiin Eläketurvakeskuksessa ja aineiston keräsi Tilastokeskus. Kysely toteutettiin kaikkina vuosina samalla tavalla.

Kyselyn otokseen kuului 2500 yksityisen ja julkisen sektorin toimipaikkaa, joilla oli vähintään yksi palkattu työntekijä. Kysymyksiin vastasi toimipaikan johto tai yrityksen omistaja. Vuonna 2021 kyselyn vastausprosentti oli 66. [/](#)

Lähde: Järnefelt N. & Riekhoff A.-J. & Laaksonen M. & Liukko J. (2022) Työnantajien näkemyksiä eläkeiästä ja työurien pidentämisestä. Työnantajatutkimusten tuloksia vuosilta 2004, 2011 ja 2021. Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 01/2022.

USEIMMISSA TEHTÄVISSÄ TOIMIPAIKASSAMME VOI HYVIN JATKAA 65-VUOTIAAKSI

Kuvio 2. Täysin tai melko samaa mieltä, %

Joissakin töissä ei ole helppo jatkaa

Noora Järnefelt

Rakennusalan kielteinen suhtautuminen eläkeiän nousuun pistää silmään. Eikä kyse ole vain työnantajien asenteesta. Rakennusalalla myös työntekijäpuoli kampanjoi vuoden 2017 eläkeuudistusta valmisteltaessa voimakkaasti vanhuuseläkeiän nostamista vastaan.

Jotain erityistä rakennusalan tilanteesta on, sillä eräillä muilla fyysisesti raskaiden töiden aloilla suhtautuminen on paljon myönteisempää. Esimerkiksi kuljetus- ja varastointiala on käynyt läpi suorastaan asennemuutoksen ja nykyisin työntekijöiden työssä jatkamista tuetaan alalla lähes esimerkillisesti.

Rakennusalan työt ovat usein fyysisesti raskaita. On hankalia työasentoja, raskaita nostamisia, työkalujen tärinää, työskentelyä kuumissa ja kylmissä olosuhteissa. Rakennusalan työtehtäviä voi olla vaikeampi automatisoida kuin töitä vaikkapa teollisuudessa.

Usein työnantajat heräävät tukemaan työssä jatkamista ja arvostamaan vanhempiä työntekijöitä siinä vaiheessa, kun osajista alkaa olla pulaa. Monissa perinteisen teollisuuden yrityksissä tämä tapahtui jo vuosia sitten. Rakennusalalla ulkoisen työvoiman tarjonta on varmasti vähentänyt kilpailua työvoimasta.

Joissakin töissä ei todella ole helppo jatkaa 65-vuotiaaksi tai vanhemmaksi. Eri syistä itse kullekin meistä voi tuntua mahdottomalta tehdä nykyisiä töitä aina vain pitempään.

Kun vanhuuseläkeikä kuitenkin nousee, on ehkä alettava ajatella, voisiko työuran viimeiset 5–10 vuotta tehdä jotain muuta. Tähän voisi olla hyvä valmistautua jo työuran aikaisemmassa vaiheessa. Parasta olisi, jos työntekijä ja työnantaja voisivat valmistella sitä yhteistyössä.

Eläketurvakeskus toimivan työeläketurvan puolesta

Eläketurvakeskus (ETK) uudisti strategiansa vuoden alussa. ETK:n toiminta-ajatuksena on edelleen olla lakisääteinen työeläketurvan kehittäjä, asiantuntija ja yhteisten palvelujen tuottaja.

Eläketurvakeskuksen visio säilyy ennallaan: Meiltä kysytään, meihin luotetaan viitoittaa tietä hyvään asiakaspalveluun ja -kokemukseen. Visio toimii myös talon sisällä yhteistyötä vahvistaen.

Uudella strategiakaudella arjen työtä ja valintoja ohjaavat arvot luotettavuus, rohkeus ja kumppanuus. Luotettavuus eläketiedon ja asiakaspalvelujen tuottamisessa, rohkeus kehittää ja uudistaa sekä kumppanuus sidosryhmien kanssa alan yhteiseksi parhaaksi.

Uutta strategiassa on missio *Toimivan työeläketurvan puolesta*, joka kertoo olemassaolon tarkoituksen.

Alkaneella strategiakaudella korostuu Eläketurvakeskuksen tehtävä kehittäjänä. Päätöksenteon pohjaksi ETK:lta tarvitaan tiedon ja tutkimuksen lisäksi myös tulevaisuuteen katsovaa pohdintaa yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Eläketurvakeskuksen rooli lainsäädännön kehityksen tukena on merkittävä. Myös digitalisaatio ja tietojärjestelmät ovat tärkeä työkalu: ETK pyrkii löytämään kustannustehokkaita ja vakuutettujen edun mukaisia ratkaisuja ja edistää yhteisen näkemyksen löytymistä.

Tutustu Etk.fi-palvelussa Eläketurvakeskuksen strategiaan 2022–2026. [/](#)

”Arjen työtä ja valintoja ohjaavat arvot luotettavuus, rohkeus ja kumppanuus.”

Eläketurvakeskuksen strategian tavoitteet

VAIKUTTAVUUSTAVOITTEET

VOIMAVARATAVOITTEET

Timo Viherkenttä aloittaa lehtemme kolumnistina

TEKSTI: ANNE IIVONEN / KUVA: KAROLIINA PAATOS

Timo Viherkentän tuntevat tietävät hänet tarkaksi ja sanavalmiiksi. Ensimmäisessä Työeläke-lehden kolumnissaan (s. 7) Viherkenttä puhuu muun muassa verotuksen vaikutuksesta.

Kansantalouden tilinpidossa eläkevarat lasketaan osaksi julkista taloutta. Juuri julkiseen talouteen Työeläke-lehden uusi kolumnisti **Timo Viherkenttä** on pistänyt näppinsä useaan otteeseen.

Takavuosina valtiovarainministeriössä alivaltiosihteerinä piipahtaessaan Viherkentän tietämys näihin aiheisiin laajeni ja nyttemmin taas syventyy talouselämään Aalto-yliopiston yritys juridiikan työelämäprofessorina (2020–2023) työskennellessään. Eläkeasioista hänellä on pitkä tuntemus; onhan hän toiminut Kevan varatoimitusjohtajana ja Valtion eläkerahaston (VER) toimitusjohtajana.

Tulevina vuosina Työeläke-lehden lukijoilla on lupa odottaa teräviä huomioita ja perusteltuja mielipiteitä eläkekeskustelun sytykepuiksi. Kysyimme Timo Viherkentältä, mitä hän kuljettaja punaisena lankana kolumneissaan.

– Pyrin tuomaan eläkejärjestelmää koskevaan keskusteluun ja sen liepeillä oleviin ilmiöihin mielestäni liian vähälle huomiolle jääneitä näkökulmia.

Yksi niistä liittyy eläketurvaan ja sen rahoitukseen, jossa Viherkentän mukaan suuren yleisön keskuudessa on tiedon mentävä aukko.

– Olen maksanut oman eläkkeeni väite, on eläketurvaan liittyvä väärinymmärrys, Viherkenttä puuskahtaa.

Suuri yleisö ei ehkä muista, että hän oli valtion rahavirtojen vartija ja nykyisen presidenttimme taustavoima toimiessaan budjettipäällikkönä valtiovarainministeri **Sauli Niinistön** ministeriaikana 1990-luvulla. Mutta sitäkin useampi saattaa muistaa, että hän on Yleisradion selostajalehdän, urheilutoimittaja **Antero Viherkentän** (1933–2011) poika.

Timo Viherkenttä tuntee eläkejärjestelmän kuin omat taskunsa. Mikä eläkkeissä jaksaa edelleen kiinnostaa?

– Kiinnostaa tietysti, ja tulisi kiinnostaa myös päätöksentekijöitä, sillä eläkejärjestelmän vaikutukset ovat todella monimuotoiset. Se on olennainen niin meidän kaikkien elämässä kuin työnantajien ja julkisen talouden kannalta.

Eläkkeissä erityisen kiehtovaa hänen

mukaansa on monikymmenvuotinen aikaluottuvuus. Aikaikkunoita on monia; ja yksi isoimmista eteen avautuvista on se, että kukin sukupolvi työnteollaan huolehtii omalta osaltaan systeemin jatkuvuudesta palkkaa ja eläketurvaa kerryttämällä. [/](#)

TIMO VIHERKENTÄ

- 64-vuotias oikeustieteen tohtori, tuntee eläketurvan säännökset ja rahoituspykälät kuin omat taskunsa.
- Työeläke-lehden kolumnisti vuodesta 2022 alkaen.
- Työskentelee nykyisin työelämäprofessorina Aalto-yliopistossa.
- Useita luottamustehtäviä mm. työeläkeyhtiö Elon hallituksen ja Georgian valtion eläkerahaston Investment Boardin jäsenenä.

VISUAALISESTI

DATA: SUVI RITOLA JA SAMULI TUOMINEN /
TEKSTI: ANNE IIVONEN / VISUALISOINTI: MARIA PAUKKUNEN

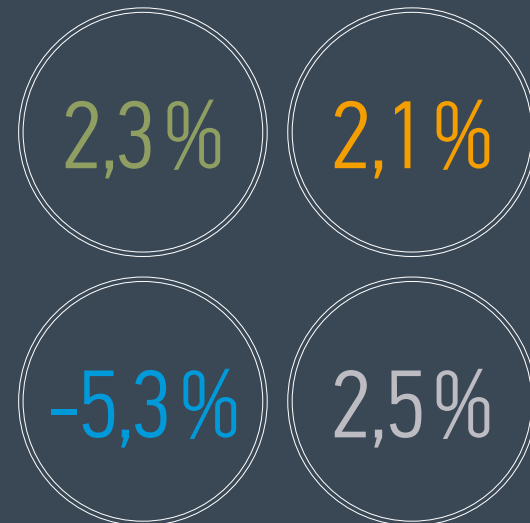
Kokonaiseläke

= työeläke + kansaneläke-etuudet + verotus

Eläke on yhä useamman suomalaisen toimeentulon lähde. Kokonaiseläkkeen määrään vaikuttaa, mitä työuran aikana on ansainnut ja mihin sosiaaliturvaetuuksiin on oikeutettu. Käteen jäävään nettoeläkkeeseen vaikuttavat yhdessä nämä kaikki: työeläke, kansaneläke-etuudet ja verotus.

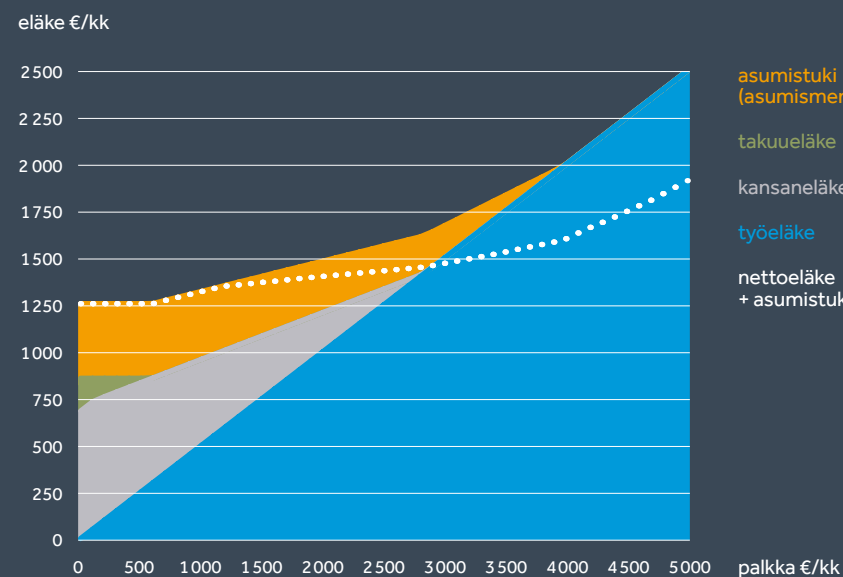
Kela voi maksaa kansaneläke- ja takuueläke-etuuden lisäksi eläkkeensaajalle myös erilaisia lisiä, kuten eläkkeensaajan asumistukea.

Eläketurvakeskus koostaa vuosittain kokonaiseläkekatsauksen, joka ilmestyi tammikuussa.

KOKONAISELÄKKEESEEN VAIKUTTAVAT ETUUKSET

Tarkastelussa työeläke, kansaneläke, takuueläke ja asumistuki vuonna 2022

Työeläkkeet nousivat **TYÖELÄKE-INDEKSIN** vaikutuksesta tämän vuoden alussa 2,3 prosenttia. Jos inflaation oletetaan olevan 2,5 prosenttia vuonna 2022, eläkkeiden ostovoima hieman laskee tai pysyy viime vuoden tasolla.

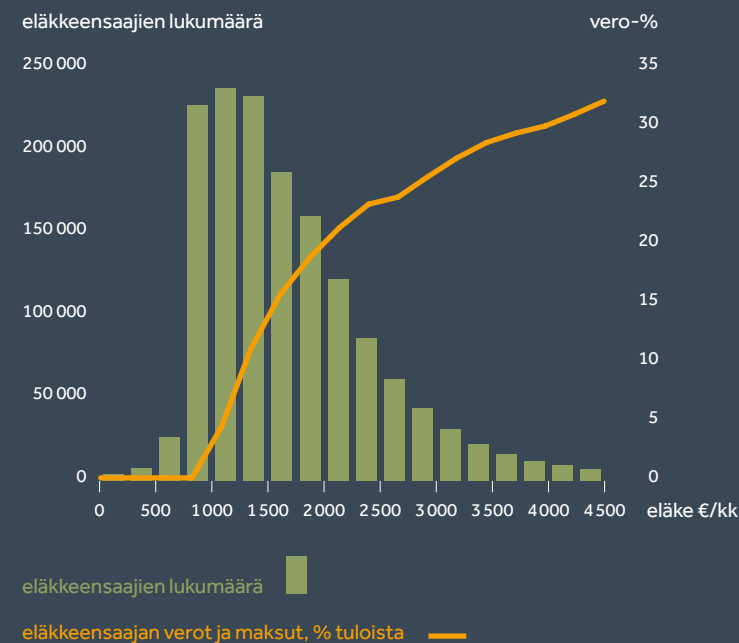
Tämän vuoden alussa kansaneläkkeen ja takuueläkkeen määrää korotettiin **KANSANELÄKEINDEKSIN** mukaisesti 2,1 prosenttia. Pelkkää Kelan eläkettä saavalla nettoeläke nousee tämän verran.

ELINAIKAKERROIN vuodelle 2022 saa arvon 0,94659 ja se pienentää vuonna 1960 syntyneiden kuukausieläkettä noin 5,3 prosenttia.

PALKKAKERROIN, jolla muun muassa tarkistetaan työansiot eläkettä määrättäessä, nousi 2,5 prosenttia.

ELÄKEJAKAUMA JA VEROPROSENTIT

Suomessa asuvien omaeläkkeensaajien (ei osa-aikaeläke ja osittainen vanhuuseläke) kokonaiseläkejakauma 31.12.2020 sekä eläkkeensaajan vero- ja maksuprosentti vuonna 2022

KANSANELÄKKEEN määrä riippuu eläkkeensaajan ansioläketuloista, perhesuhteista ja asumisajasta Suomessa. Täydestä kansaneläkkeestä vähennetään puolet työeläkkeestä, joten kansaneläke on sitä pienempi, mitä suuremmat ovat muut eläketulot.

TÄYSI KANSANELÄKE VUONNA 2022, €/KK

	Täysi kansaneläke	Työeläke, jolla ei enää saa kansaneläkettä
Yksin asuva	679,50	1 402,63
Avo- tai avioliitossa	606,65	1 256,88

TAKUUELÄKE on Kelan eläke-etuus, joka on tarkoitettu pienten eläketulojen saajille. Takuueläke voi olla yhdessä kansaneläkkeen kanssa enimmillään **855,48 euroa** kuukaudessa. Pelkkää kansaneläkettä saava, puolison kanssa asuva saa takuueläkettä enimmillään 248,83 euroa kuukaudessa. Pienin maksettava takuueläke on 6,92 euroa kuukaudessa.

Takuueläke = 855,48 - muut eläketulot

2022

Mikä muuttui tänä vuonna?

Eläketurvakeskuksen erityisasiantuntija **Suvi Ritola** kertoo kolme näkökulmaa kokonaiseläkkeeseen:

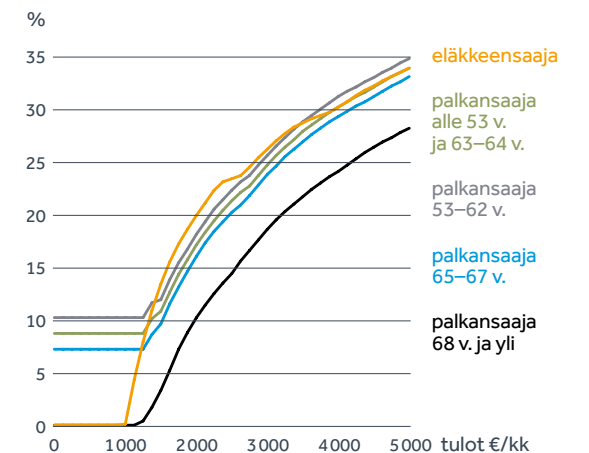
Indeksikorotukset olivat tänä vuonna hieman suurempia kuin viime vuonna, mutta inflaation seurauksena ei ostovoimaan ole odotettavissa nousua.

Vero- ja maksurasitteen osalta ei myöskään ole suuria muutoksia. Eroja palkansaajan ja eläkkeensaajan välillä on pienissä tuloissa, sillä eläkkeensaaja ei maksa veroa alle 1 000 euron eläkkeestä.

Keskieläkkeen tulotasolla on pidemmällä aikavälillä havaittavissa, että eläkkeensaajan vero- ja maksurasite alkaa olla korkeampi kuin palkansaajalla. Ero on pari prosenttiyksikköä verrattuna 53–62-vuotiaaseen palkansaajaan. Muissa ikäryhmissä ero on suurempi, kun palkansaajan maksut ovat pienemmät.

PALKANSAAJAN JA ELÄKKEENSAAJAN VEROT JA MAKSUT

prosenttia kuukausitulosta vuonna 2022

Keskieläkkeen tulotasolla on havaittavissa, että eläkkeensaajan vero- ja maksurasite alkaa olla korkeampi kuin palkansaajalla.

Lähde: Kokonaiseläke 2022. Katsaus työeläkkeen, kansaneläkkeen ja verotuksen määrätymiseen, Eläketurvakeskuksen raportteja 01/2022. Tekijät: Suvi Ritola ja Samuli Tuominen

Pitkittänyt työttömyys luupin alle

Hyvästä työllisyyskehityksestä huolimatta pitkäaikaistyöttömien määrä ei vähene toivotusti. Tämän suman purkaminen vaatii erityisiä toimia, sanoo alivaltiosihteeri Elina Pykkänen.

Työllisyys on parantunut Suomessa vauhdilla talouden noususuhdanteen siivittämänä. Korona-aikaa edeltävä työllisyyden taso ylitettiin jo viime vuonna, ja työllisyysasteen ennustetaan nousevan 73,8 prosenttiin vuonna 2023.

Työ- ja elinkeinoministeriön tuorein työmarkkinaennuste on mieluisaa luettavaa alivaltiosihteeri **Elina Pykkäselle**. Myönteisten lukujen taakse kätkeytyy kuitenkin myös huolenaiheita.

– Valitettavasti työttömien työnhakijoiden määrä ei alene koronakriisiä edeltävälle tasolle samaa tahtia kuin työllisyys parane, Pykkänen sanoo.

Töitä saavien työttömien sijaan työllisyysastetta nostavat nyt niin sanotut piilotyöttömät. He ovat esimerkiksi opiskelijoita ja hoitovapaalla kotona olevia vanhempia, jotka lähtevät työmarkkinoille uusien työpaikkojen innoittamina.

– Sen sijaan pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi koronan aikana ja on nyt poikkeuksellisen suuri. Se suma sulaa hitaasti, Pykkänen huomauttaa.

Pitkittänyt kierre katkaistava

Moni koronakriisissä kokoaikaisen ja vakituksen työnsä menettänyt on edelleen vaila työtä. Heidän kohdallaan riski pitkäaikaistyöttömyyteen joutumisesta on Pykkäsen mukaan suuri.

– Korona varjostaa yhä ravintola-alan tyyppisiä palvelualoja. Siellä tarjolla on nyt lähinnä vain määrä- ja osa-aikaisia työsuhteita, sillä yritykset eivät uusien rajoitusten pelossa uskalla palkata vakituisia työntekijöitä.

Pykkänen arvioi, että työttömälle etuuk-sien varassa eläminen voi olla kannattavampaa, jos kokopäivätyötä ei ole tarjolla. Toinen vaihtoehto olisi vaihtaa ammattia, mutta kynnys tähän saattaa olla korkea etenkin pitkään samalla alalla työskennelleelle.

Pykkänen muistuttaa, että jo muutaman kuukauden työttömyysjakso heikentää merkittävästi työllistymismahdollisuuksia.

– Pitkittänyt työttömyys johtaa usein huonoon kierteseen, jossa henkilön heikenevä taloudellinen tilanne ja terveys vaikeuttavat entisestään työllistymisen mahdollisuuksia.

”Pitkäaikais-työttömien määrä on nyt poikkeuksellisen suuri. Se suma sulaa hitaasti.”

Tällaisten kierteiden katkaisuun työvoimapalveluissa tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Henkilökohtaisempaa palvelua

Työvoimapalveluissa on nyt meneillään isoja muutoksia, kun vastuu työttömien työllistymisestä on siirtymässä TE-toimistoilta kunnille. Jo nyt uutta mallia kokeillaan muutamissa kunnissa erityisesti vaikeimmin työllistyvien osalta.

Lisäksi tulossa on pohjoismainen työvoimapalvelumalli, jossa työnhakijan ja virkailijan ensimmäinen kohtaaminen tapahtuu nykyistä nopeammin ja yhteydenpito jatkuu aiempaa tiiviimpänä.

Pykkäsen mielestä entistä yksilöllisempi palvelu on oleellista. Tukea tarvitsevat etenkin pitkäaikaistyöttömät.

– Uudistukset ovat hyviä. Ne vain tehdään liian myöhään. Tähän saakka on harjoitettu lähinnä passiivista kannustinpolitiikkaa, jossa palkkatulon verotus on etuustuloja kevyempää. Nyt lähdetään miettimään aiempaa aktiivisemmin kunkin työnhakijan tilannetta.

Pykkäsen mielestä tällaista omavalmentaja-tyyppistä laaja-alaista ja tuloshakuista palvelua tarvitaan työvoimapalveluihin lisää.

– Töitä etsivillä ihmisillä tulee olla omaa aktiivisuutta, mutta yksin jättäminen ei ole ratkaisu. Henkilö on saattanut masentua ▶

Museomestari Teijo Rovander (61) aikoo jatkaa työssään hyvillä mielin vanhuuseläkeikään saakka. Hän viihtyy ammatissaan Lapin maakuntamuseossa, jossa on työskennellyt jo lähes parikymmentä vuotta.

Työvoimapalveluissa on nyt meneillään isoja muutoksia. Alivaltiosihteeri Elina Pylkkäsen mukaan työllistämistoimissa lähdetään miettimään aiempaa aktiivisemmin kunkin työnhakijan tilannetta.

”Vaikeasti työllistyvillä on usein alentunut työkyky tai liian vähäinen koulutus. Näille ryhmille palveluja tulisi suunnata.”

pitkään jatkuneesta työnhausta, joka ei ole johtanut työllistymiseen. On liikaa vaadittu, että monta kertaa kanveesiin löyty pärejäisi omillaan.

Pylkkäsen mielestä vaikeasti työllistyvien saaminen työelämään edellyttää monesti erilaisten keinojen yhdistelmää. Tarvitaan esimerkiksi tuetun työllistämisen työpaikkoja ja uusien työntekijöiden palkkaamiseen kannustavaa palkkatukea.

– Toisaalta edellytyksiä työn ja sen tekijöiden kohtaamiseen tulee parantaa. Kohtaantoon-ongelman ratkaisemisessa kannattaisi hyödyntää tekoälyä ja ohjelmistorobotiikkaa. Tarvittaisiin eräänlaista työmarkkinoiden treffipalvelua, jossa työnantajat löytäisivät potentiaaliset työntekijät ja päinvastoin.

Työvoimapalveluja niitä tarvitseville

Elina Pylkkäsen mielestä samaan aikaan on oltava kuitenkin realistinen, kuinka henkilökohtaista palvelua julkiset työvoimapalvelut pystyvät oikeasti tarjoamaan.

Lisäpanostustenkin jälkeen resurssit ovat yhä rajalliset verrattuna siihen, että

Suomessa on noin 275 000 työtöntä työnhakijaa. Heistä pitkäaikaistyöttömiä eli yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttöminä olleita on runsaat 100 000.

– Vaikeasti työllistyvillä ongelmana on usein alentunut työkyky tai liian vähäinen koulutus. Näille ryhmille palveluja tulisi suunnata.

Pylkkänen harmittelee, että esimerkiksi omaehtoinen lisä- ja jatkokoulutus keskitetty niille henkilöille, joilla on jo ennestään tutkinto, työpaikka sekä muuta koulutusta. Maahanmuuttajien työllistymisessä hän korostaa kielikoulutuksen merkitystä, vaikka yhä useammassa työssä onkin mahdollista käyttää englantia.

Pylkkäsen mielestä olisi tärkeää kiinnittää huomiota myös työttömyyden ennaltaehkäisyyn.

Esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimistojen ammattibarometri ja muut tulevaisuutta luotaavat työkalut tuottavat tietoa elinkeinorakenteen muutoksista.

– Tätä tietoa hyödyntämällä palveluja tulisi suunnata niille toimialoille ja alueille,

joilla työvoima vähenee. Kyseeseen voisi tulla ennakoiva lisäkoulutus aloille, joilla työvoiman tarve vastaavasti kasvaa.

Työurien pidentäminen mahdollista

Pylkkäsen mielestä työmarkkinaennusteen ilahduttavinta antia oli se, että nuorisotyöttömyys näyttäisi vähenevän vauhdikkaasti. Tämä mahdollistaa kestävyysvajetta helpottavat pitkät työurat.

Hän uskoo, että myös työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeellä olevista voitaisiin saada heti valmista täydennystä työvoimaan.

– Mielenterveyden syyt ovat yleisin työkyvyttömyyttä aiheuttava tekijä. Työkyvyttömyys ei ole kuitenkaan välttämättä aina lopullinen diagnoosi, vaan työelämään on mahdollista palata.

– Myös vanhuuseläkkeelle jäävistä moni olisi valmis jatkamaan töitä, jos työnantaja sitä vain ehdottaisi. Entistä parempi koulutus ja työkyky antaisivat tähän hyvät mahdollisuudet. ✓

Työministeri Tuula Haatainen (oik.) tutustui Ruotsin valtiollisen Samhall-yhtiön toimintaan. Työmarkkinaministeri Eva Nordmark esitteli vihannespakkaimoa, yhtä työskentelypaikoista.

Työkanava perusteilla

Mahdollisuus työhön

Osatyökykyisten työllistämiseen haetaan uutta voimaa valtion leveistä hartioista. Työllistämistä lähtee hoitamaan valtion erityistehtävayhtiö Työkanava. Esikuvana toimii Ruotsin jättiläinen, Samhall.

Suomessa hallituksen tavoitteena on saavuttaa 75 prosentin työllisyysaste vuosikymmenen puoliväliin mennessä. Tämä edellyttää myös osatyökykyisten osallistumista nykyistä enemmän työelämään.

Yhtenä keinona tavoitteen saavuttamiseksi perustetaan valtion omistama uusi erityistehtävayhtiö, Työkanava Oy.

Perustettava Työkanava kohentaa vaikeimmin työllistyvien osatyökykyisten osaamista ja työmarkkinavalmiutta. Jos siinä onnistutaan, mahdollisimman moni heistä voi siirtyä avoimille työmarkkinoille.

Työministeri **Tuula Haatainen** on ollut asiassa aloitteellinen. Tänä keväänä eduskunta käsittelee Työkanavaa koskevaa lakiesitystä ja sen läpimeno merkitsee toiminnan käynnistymistä jo tänä vuonna.

Mallia on otettu naapurista. Haatainen kävi viime syksynä tutustumassa Ruotsissa vastaavanlaisen Samhall-yhtiön toimintaan, josta paikalliset päättäjät ovat aidosti ylpeitä.

– Keskustelin Samhallin avulla työllistyneiden osatyökykyisten kanssa, joiden kokemuksista nousi vahvasti esiin ilo ja ylpeys omasta työstään. Tyytyväisyys siihen oli käsin kosketeltavaa, että oma työ on tarpeellista.

”Osatyökykyisten työllistäminen voi olla hyvä tapa osallistua vastuunkantamiseen.”

TUULA HAATAINEN, TYÖMINISTERI, TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ

”Roolimme on haastaa työelämää pohtimaan, ketkä työntekijät tuovat työpaikoille lisäarvoa.”

SARA REVELL FORD, TOIMITUSJOHTAJA, SAMHALL

TYÖKANAVA

- Valtion omistukseen tänä vuonna perustettava yhtiö, tavoitteena osatyökykyisten työllistäminen.
- TE-toimisto osoittaa yhtiölle sopivat ehdokkaat työllistettäviksi.
- Tavoittelee toiminnan käynnistyessä 1 000 työntekijää.
- Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan työhön haluavia ja siihen kykeneviä osatyökykyisiä on noin 50 000–60 000 henkilöä.
- TE-toimistossa on työnhakijoina 34 500 työtöntä, joilla on diagnoosi työkyvyn aleneman takia.

ta ja sitä kautta voi osallistua yhteiskuntaan, Haatainen kertoo.

Samhall on Ruotsin valtion omistama osakeyhtiö. Henkilöstömäärältään yhtiö nousee maan suurimpien joukkoon, sen palveluksessa on noin 25 000 työntekijää. Samhallin ydintehtävä on pitkälti sosiaalipoliittinen. Yhtiö myy osatyökykyisten työsuorituksia, kuten siivoustöitä, valtion voimakkaalla tuella.

Kuten pian toimintansa aloittava Työkanava, myös Samhall tarjoaa työpaikkoja niille osatyökykyisille, jotka eivät itse kykene löytämään töitä avoimilta työmarkkinoilta.

Ruotsalaisyhtiön tavoitteena on, että heiltä työpaikan saaneet siirtyvät myöhemmin toisen työnantajan palvelukseen.

– Me toimimme tärkeänä kumppanina sekä yksityiselle että julkiselle sektorille. Viime vuonna 1 452 työntekijäämme siirtyi Samhallista uuteen työpaikkaan, toimitusjohtaja **Sara Revell Ford** kertoo.

Sekä Työkanavassa että Samhallissa työllistyminen on osatyökykyiselle niin sanottu viimeinen vaihtoehto. Pakkotyöllistymisestä ei kuitenkaan ole kyse. Valtionyhtiön palvelukseen tullaan, jos osatyökykyinen niin tahtoo ja työvoimatoimisto arvioi sen sopivaksi ratkaisuksi.

Työpaikka peilaa yhteiskuntaa

Työvoimapula ja vastuullisuustrendi kasvattavat yritysten kiinnostusta osatyökykyisten

työllistämiseen. Tämä kehitys vahvistaa Samhallin kaltaisia toimijoita.

– Meidän roolimme on haastaa työelämää pohtimaan, ketkä työntekijät tuovat työpaikoille lisäarvoa. Kun täsmäytämme työmarkkinoiden ulkopuolella olevan henkilön oikean työpaikan kanssa, syntyy paljon uutta arvoa niin työntekijälle, työpaikalle kuin yhteiskunnalle, Sara Revell Ford painottaa.

Hyvä vire näkyy ruotsalaisyhtiön luvuissa. Samhallista uudelle työnantajalle siirtyneiden määrä on noussut seitsemässä vuodessa liki 40 prosenttia.

– Meille avautuu enemmän mahdollisuuksia tarjota osatyökykyisille työpaikkoja. Samalla työelämä monipuolistuu ja osatyökykyisyyttä leimaavat ennakkoluulot vähenevät.

Loppu Suomen voittoa

Samhallin jalanjäljissä aloittava Työkanava saattaa osoittautua uudeksi virstanpylvääksi Suomen työelämässä. Ei olisi yllätys, jos uusi instituutio herättelee työelämää tarkistamaan asenteitaan osatyökykyisistä.

Näin arvelee myös työeläkeyhtiö Ilmarisen johtaja **Kari-Pekka Martimo**.

– Tarvitsemme täsmällisempää näkemystä, mitä osatyökyky on. Osatyökykykeskustelu on ollut meillä kuin puppugeneraattori ja johtanut lähinnä voittoa, Martimo sanoo.

Tavallisesti osatyökyvyllä tarkoitetaan yksilön kroonisesta sairaudesta, vammaa tai sairautta,

joka rajoittaa henkilön toimintakykyä. Mutta Martimon mukaan osatyökyvyssä on tarkalleen ottaen kyse siitä, että henkilö ei suoriudu työtehtävistä toivotulla tavalla.

Työkykyriskien ennakoinnista ja tutkimuksesta vastaava Martimo korostaa, että osatyökyky voi yhtä hyvin johtua osaamisen puutteesta, heikosta johtamisesta tai huonoista työkaluista.

– Työkyky tarkoittaa työntekijän mahdollisuutta selviytyä hänelle annettusta työstä. Se on ensi sijassa työpaikan haaste, ei yksilön, hän sanoo.

Kun työn vaatimukset ovat sopivalla tasolla, kroonisesta sairaudesta tai vammasta huolimatta työkyky ei ole osittainen, vaan täysi.

– Tällöin kyse on pikemminkin täsmätyökyvystä kuin osatyökyvystä.

Täsmätyökyky-ajattelu yhdistää Työkanavaa ja Samhallia: niiden tehtävänä on saattaa yhteen osatyökykyinen työnhakija ja työpaikka. Myös työelämän asenteiden muutosta tarvitaan esteiden poistamiseksi.

– Olen tavannut paljon yrityksiä, jotka haluaisivat osoittaa vastuullisuuttaan palkkaamalla osatyökykyisiä, mutta organisaatiossa itsessään on selvät esteet. Työkanava voisi parhaimmillaan poistaa näitä esteitä, Martimo sanoo.

Hän uskoo, että muutos lähtee alkuun nuorista, joiden arvot ja näkemykset erilaisuudesta voimavarana ovat tulossa työelämän valtavirraksi.

”Osatyökykykeskustelu muuttuu helposti puppugeneraattoriksi ja johtaa lähinnä voittoa.”

KARI-PEKKA MARTIMO, JOHTAJA, ILMARINEN

”Vammaisjärjestöt pelkäävät, että Työkanavan alkuperäinen idea vesittyy.”

JUKKA LINDBERG, KEHITTÄMISPÄÄLLIKKÖ, VATES

TE-toimisto portinvartijana

Tärkeä lähitulevaisuuden kysymys tulee olemaan Työkanavan suhde työeläkelaitosten ja Kelan kuntoutukseen. Ilmarisen Martimo näkee yhteistyössä uusia mahdollisuuksia ja hän korostaa, että järjestelmän itsensä luomia esteitä pitää ylittää.

– Me kuntoutustoimijat emme voi tarjota työsuhdetta. Jos työeläkekuntoutuksem-

me epäonnistuu työllistymisessä, silloin katse kääntyy TE-toimiston suuntaan.

– Tietenkin Työkanavan perustaminen herättää kuntoutustoimijoiden piirissä toiveita, että uusi yhtiö voisi auttaa osatyökykyisiä paremmin työsuhteeseen kiinni.

Myös Vates-säätiön kehittämisspäällikkö **Jukka Lindberg** arvioi, että eläkelaitoksissa ja Kelassa voi syntyä kiinnostusta Työkanavan suuntaan.

– Jos henkilön työkyky on kuntoutuksen jälkeenkin heikko, mutta hänellä on työhaluja, Työkanava voi olla hänelle luonteva paikka.

– Työkyky kehittyy työssä. Kun on Työkanavan haalarit päällä, voi tehdä vaikka siivousta, hyllytystä ja ulkoalueiden kunnossapitoa. Sen myötä voi saada työkykyä palauttavan kokemuksen. Jos Työkanavaakaan ei toimi, olisiko sitten työkyvyttömyyseläkkeen paikka, Lindberg pohtii.

Vammaisjärjestöjä edustava Lindberg korostaa, että reitti Työkanavan työntekijäksi tulee olla yksiselitteinen ja tasa-arvoinen. Siksi TE-toimiston rooli portinvartijana korostuu osatyökykyisten valinnassa valtionyhtiön palvelukseen.

– Työkanavaan kohdistuu odotuksia monelta suunnalta. Selvitysvaiheessa oli puhetta jopa iäkkäiden työttömien tai ammattia vailla olevien nuorten mukaan saamisesta. Mutta ensi sijassa se on tarkoitettu vaikeimmassa asemassa oleville osatyökykyisille.

– Vammaisjärjestöt pelkäävät, että Työkanavan alkuperäinen idea vesittyy.

Laissa todetaan, että Työkanavalle on kaavailtu työllistettäväksi työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet todetun sairauden tai vamman vuoksi.

Työkanava keskittyisi tehtävänsä mukaisesti vaikeimpiin tapauksiin. /

Työhön osallistuminen on ihmisoikeus

Työministeri (sd) **Tuula Haatainen** painottaa, että osatyökykyisille tulee taata mahdollisuus osallisuuteen työstä.

– Ei pitäisi olla mitään syytä, miksi työhön halukas osatyökykyinen ei olisi oikeutettu palkkatyöhön ja osallisuuteen yhteiskunnassa myös työn kautta. Kysymys on ihmisoikeuksista, Haatainen sanoo.

Hän toteaa, että työttömyys jo itsessään heikentää terveyttä ja lisää sairastavuutta. Pitkäaikainen toimeettomuus voi aiheuttaa syrjäytymistä, joka on inhimillinen tragedia henkilölle itselleen sekä läheisille.

– On kestävämpiä, että lukuisista palveluista huolimatta monet osatyökykyiset eivät työllisty, vaikka työhaluja olisi, ministeri sanoo.

Haataiselle uusi valtionyhtiö Työkanava Oy on työkalu kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistämiseen.

– Tämä ryhmä jää herkästi sivuun ja näkymättömäksi. Työkanavan kautta heille tarjotaan oikeaa työtä, TESien ehdoilla.

Ministeri uskoo, että työnantajien asenteet vammaisten ja pitkäaikaissairaiden työllistämiseen ovat myönteisempiä kuin aiemmin, mutta työvoimapulaan vastaamisessa on vielä parantamisen varaa.

– Työhaluisia ja työhön kykeneviä olisi noin yhden ikäluokan verran. Valtionyhtiön kautta toivottavasti madallamme kynnyksiä niin, että ensimmäisen osatyökykyisen työllistäminen on mahdollisimman helppoa.

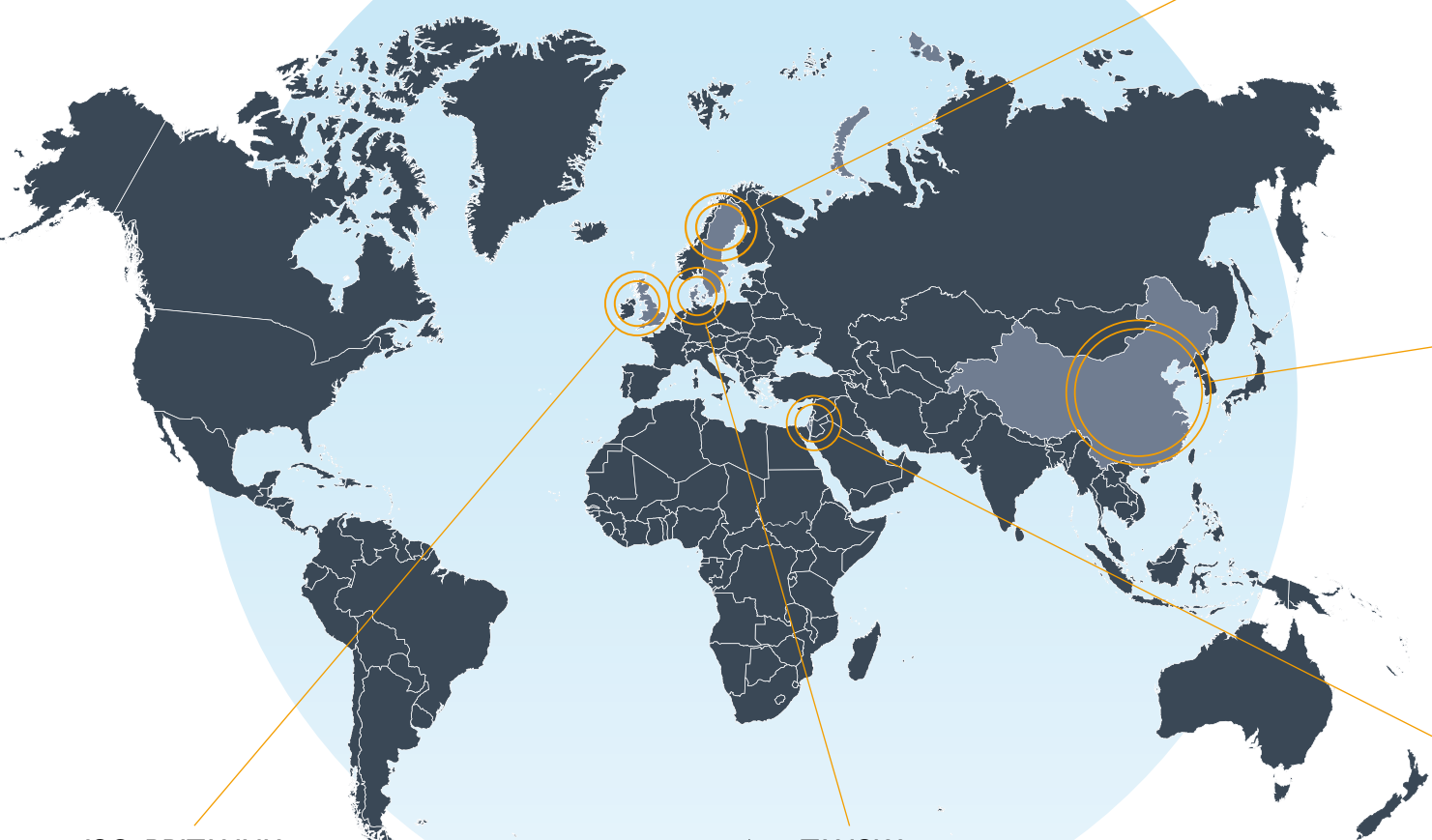
Ministerin mukaan yritysten sosiaalinen vastuu on lisääntymässä ja osatyökykyisten työllistäminen voi olla monelle yritykselle hyvä tapa osallistua vastuunkantamiseen.

– Samalla on tietysti varottava, etteivät osatyökykyiset typisty vastuullisuuden mannekiineiksi.

PETER LINDBSTRÖM

Eläkeuutisia muista maista

Ulkomailta-palsta kokoaa eri lähteistä muiden maiden eläkeuutisia. Tällä kertaa lähemmässä tarkastelussa Yhdysvaltojen eläkejärjestelmä.

ISO-BRITANNIA

Tilastoviranomainen rukkasi elinajanodotetta alaspäin

Ison-Britannian elinajanodote jatkaa kasvuaan paljon maltillisemmin kuin ennustettiin seitsemän vuotta sitten. Vuonna 2014 virasto ennusti, että 67-vuotiaan naisen elinajanodote vuonna 2028 olisi reilut 23 vuotta, mutta vuoden 2021 ennusteessa odote laski 21 vuoteen. Miesten osalta ennuste tippui reilusta 21 vuodesta vajaaseen 19 vuoteen.

Elinajanodotteen laskun vuoksi eläkeiän nostoa 67 vuoteen voidaan joutua harkitsemaan uudelleen. Laki edellyttää, että hallitus tarkastelee säännöllisesti eläkeikää eri muuttujien valossa.

Eläkeläisten osuuden väestössä oletetaan kasvavan 28,5 prosenttiin kuluvan vuosisadan aikana.

Lähde: *State pension plans: Pressure set to grow on UK government, Financial Times (ft.com)*

TANSKA

Työuraeläkkeestä tuli oitis suosittu

Tanskan hallitus ilmoitti marraskuun lopussa, että lähes 30 000 henkilöä oli hakenut uutta varhaiseläkemuotoa eli työuraeläkettä. Hakemuksia kertyi näinkin suuri määrä vain neljässä kuukaudessa, sillä lainmuutos oli tullut voimaan elokuun alussa.

Hallituksen mielestä työuraeläkkeen suosio osoittaa, että lakiuudistus oli tarpeellinen. Työuraeläke on tarkoitus rahoittaa erityisellä finanssisektoriin kohdistuvalla verolla.

Työuraeläkkeelle voi jäädä kolme vuotta ennen eläkeikää, jos henkilöllä on takanaan työuraa 42–44 vuotta. Työuraan lasketaan mukaan myös työttömyys-, vanhempainvapaa- ja koulutusjaksoja.

Suomessa työuraeläkkeen säännökset ovat huomattavasti tiukemmat, ja meillä vuonna 2021 työuraeläkettä haki 266 henkilöä.

Lähteet: *Investment & Pensions Europe, www.ipe.com*

RUOTSI

Hallitus esittää satasen korotusta pieniin eläkkeisiin

Ruotsin hallitus esittää, että pienten eläkkeensaajien eläkettä nostettaisiin tuhannella kruunulla (lähes 100 eurolla) kuukaudessa. Korotusta varten luotaisiin uusi eläketakuulisä.

Hallitus arvelee, että yhteensä noin miljoonan eläkeläisen eläke nousisi, noin puolella heistä sadalla eurolla kuussa. Vuositasolla etuusparannuksen kustannukset asettuvat reiluun 900 miljoonaan euroon.

Ei ole varmaa meneekö uudistus läpi parlamentissa. Toisin kuin eläkeuudistuksia yleensä, tätä uudistusta ei valmisteltu puolueiden välisessä eläkeryhmässä. Sosiaalidemokraatit, vihreät ja vasemmisto sopivat siitä keskenään. Etuusparannus astuisi voimaan vajaat kaksi viikkoa ennen parlamenttivaaleja.

Lähde: *Regeringen: En miljon pensionärer ska få mer i plånboken | SVT Nyheter*

KIINA

Syntyvyys ennätysmatalalla

Kiinassa syntyi viime vuonna 10,6 miljoonaa lasta, mikä tarkoittaa 7,52 vauvaa tuhatta henkilöä kohden. Väestönkasvu jäi 0,034 prosenttiin, mikä on matalin luku sitten vuoden 1960. Pinpoint-varainhallintayhtiön pääekonomisti **Zhiwei Zhangin** mukaan Kiinan väestön määrä voikin olla juuri nyt huipussaan, noin 1,4 miljardissa.

Matala syntyvyys yhdistettynä ikääntyvään väestöön aiheuttaa ongelmia paitsi maan taloudelle myös eläkejärjestelmälle.

Kiinassa eläkeikä on pitkään ollut miehillä 60 vuotta ja naisilla 55 tai 50 vuotta. Vuonna 2021 julkistetun viisivuotissuunnitelman mukaan ikärajoja aiotaan kuitenkin ryhtyä nostamaan vähitellen. Vuodesta 2016 voimassa ollut kahden lapsen politiikka on myös muutettu vuonna 2021 sallimaan kolme lasta pariskuntaa kohden.

Lähteet: *www.reuters.com; xinhuanet.com*

ISRAEL

Naisten eläkeikä nousee 62:sta 65:een ikävuoteen

Israelin parlamentti hyväksyi viime marraskuussa osana vuotuista talousarvio-prosessiaan lain, joka nostaa asteittain naisten normaalia eläkeikää 62 vuodesta 65 vuoteen. Miesten eläkeikä on 67 vuotta. Ensi alkuun eläkeikä nousee neljällä kuukaudella vuosittain (2022–2024) 63 vuoden ikään asti ja vuosina 2025–2032 kolmen kuukauden vuosivauhdilla.

Naisille eläkeiän nostoa kompensoidaan muun muassa pidentämällä 60 vuotta täyttäneiden työttömyysetuuden kesto, rahoittamalla koulutusohjelmia ja lisäämällä pienituloisille maksettavaa työllistämistukea.

Eläkejärjestelmien Mercer-vertailussa Israel on arvioitu maailman kolmanneksi parhaaksi eläkejärjestelmäksi. Maassa elinajanodote on yksi maailman korkeimpia: naisilla noin 85 vuotta ja miehillä 82 vuotta.

Lähteet: *SSA 12/2021; Jerusalem Post 2.8.2021*

Aiheesta laajemmin etk.fi > Eläkejärjestelmät > Muiden maiden eläkejärjestelmät

NÄIN USA:SSA

Väkiluku: 333 miljoonaa

Odotettavissa oleva elinikä: miehet 75,1 vuotta, naiset 80,5 vuotta

Eläkeikä: 66 v 4 kk (1956 syntyneet).

KORONA KOVISTELI

Yhdysvalloissa eläketurvan perustan muodostaa 1935 perustettu lakisääteinen, liittovaltion laajuinen OASDI-työeläkejärjestelmä (*Old Age, Survivors and Disability Insurance*). Asumiseen perustuvaa kansaneläkejärjestelmää ei ole, mutta pienituloisen eläkkeensaajan toimeentuloa tuetaan. Vuonna 2020 keskimääräinen uusi vanhuuseläke oli noin 1 435 euroa kuukaudessa.

OASDI-järjestelmän rahoitukseen koronavuodet ovat tehneet suuren loven. Rahastojen ennustetaan tyhjenevän vuoteen 2034 mennessä, ja eläkkeiden leikkaukset ovat silloin todennäköisiä, jos eläkemaksuja ei nosteta.

Koska lakisääteistä työeläkettä karttuu sitä vähemmän mitä suuremista tuloista on kyse, on työnantajien järjestämällä lisäeläketurvalla usein merkittävä rooli kokonaiseläketurvan kannalta. Yleisin lisäeläketyyppi on maksuperusteinen 401(k).

Vuoteen 2027 mennessä eläkeiän nostamisesta 65:stä 67:ään päätettiin jo vuonna 1983. Eläkkeen voi ottaa varhennettuna jo 62-vuotiaana. Lisäeläkkeissä eläkesäästöjä voi yleensä ryhtyä nostamaan jo 59,5-vuotiaana. Jo tätä ennen eläkesäästöistä voi myös lainata varoja. Tai jos taloudellinen tilanne on tiukka, voi varoja nostaa myös ns. hardship withdrawal -säännön perusteella.

OASDI-järjestelmä rahoitetaan jakojärjestelmäperusteisesti puskurirahastojen tuella. Eläkemaksu on 12,4 prosenttia jakaantuen tasan työntekijän ja työnantajan osuuksiin. Yrittäjä maksaa itse koko eläkemaksun.

Etätöihin etelään

Mitä on huomioitava etätyössä ulkomailla? Hae työntekijälle A1-todistus. Se on avain etätyöhön useimmissa Euroopan maissa.

Yhä useampi suomalainen haluaisi tehdä töitä kaukana kaamoksesta Aurinkorannikolla tai vaikkapa Sveitsin Alpeilla. Työnantajalla on kuitenkin oikeus päättää, missä työt tehdään.

Jos työntekijä haluaa työskennellä EU- tai ETA-maassa tai Sveitsissä ja tämä sopii työnantajalle, työnantajan tulee hakea työntekijälle A1-todistus. Suomesta myönnetty A1-todistus tarkoittaa, että työntekijä pysyy suomalaisen sosiaaliturvan piirissä ja kaikki työnantajan lakisääteiset vakuutukset voimassa eikä työnantaja joudu maksamaan sosiaaliturvamaksuja kahteen maahan.

– Ylivoimaisesti suurin osa A1-hakemuksista hyväksytään. Ehkä yleisin syy hyl-

käämiseen on tilanne, jossa työntekijä ei ole ollut Suomen sosiaaliturvan piirissä vähintään kuukautta ennen hakemuksen jättämistä, kertoo Eläketurvakeskuksen erityisasiantuntija **Marjaana Lundqvist**.

– Hylkäämisen syy voi myös olla se, ettei ulkomaantyö ole tilapäistä.

Lundqvist korostaa, että työnantajan ja työntekijän kannattaa aina sopia etätöistä etukäteen ja selvittää, mitä sellaisia tilanteita saattaa tulla eteen, joihin on hyvä varautua. Esimerkiksi työterveyshuoltoa ei lueta sosiaaliturvaan, joten se ei kuulu A1-todistuksen takaamiin palveluihin.

Tarvittaessa A1-todistuksen voi saada myös jälkikäteen.

Sosiaaliturvan näkökulmasta kaikkea ulkomailla tehtävää työtä koskevat samat

säännöt riippumatta siitä, puhutaanko etätyöstä, työmatkasta, komennuksesta tai lähettämisestä. Myöskään sillä ei ole merkitystä, tekeekö töitä hotellissa vai esimerkiksi lomaosakkeen keittiön pöydän ääressä.

Etätyön edellyttämää sääntelyä on myös sosiaaliturvasopimuksissa, joita Suomella on seuraavien maiden kanssa: Australia, Chile, Etelä-Korea, Intia, Israel, Japani, Kanada ja Quebecin alue sekä Yhdysvallat. Näiden alueiden ulkopuolella noudatettava lainsäädäntö on aina selvitettävä maakohtaisesti.

Työskentely EU- tai ETA-maan ja Sveitsin ulkopuolella maassa, jonka kanssa Suomella ei ole sosiaaliturvasopimusta, vaatii perinpohjaisemman selvityksen. ✓

Etätyökäytännöistä sovitaan aina etukäteen työnantajan kanssa. Etätyövakuutus ei kata vaikkapa kahvitaukoja.

1 Voiko etätöitä tehdä ulkomailla?

Työnantajalla on oikeus päättää, missä töitä tehdään. Tämä koskee kaikkea työntekoa riippumatta siitä, onko toivottu työntekopaikka kotona, Saimaan rannalla tai Välimerellä.

Jotkut työnantajat ilmoittavat rekrytointivaltina mahdollisuuden tehdä etätöitä ulkomailta. Automaattisesti sitä ei kuitenkaan kannata luvata, sillä kunkin työntekomaan mukaiset käytännöt vaihtelevat ja työntekijän sosiaaliturvan selvittäminen voi olla hyvinkin työlästä. Eläketurvakeskuksen myöntämä A1-todistus auttaa tässä, mutta se on voimassa vain rajatuissa maissa.

Sosiaaliturvan näkökulmasta kaikkea ulkomailla tehtävää työtä koskevat samat säännöt riippumatta siitä, puhutaanko etätyöstä, työmatkasta, komennuksesta tai lähettämisestä.

2 Mitä merkitystä on työskentelymaalla?

Euroopan unionin jäsenmailla, ETA-mailla ja Sveitsillä on yhteinen sääntely toistensa alueella työskentelyyn. Esimerkiksi työlupaa ei tarvita. Pääsääntö on, että työ vakuutetaan työskentelymaassa.

Lähetetyn työntekijän tapauksessa lähetävä maa kuitenkin vastaa sosiaaliturvasta ja työnantaja hoitaa esimerkiksi eläkevakuutusmaksut lähtömaahan. Sääntely on luotu ns. komennustyötä varten, mutta Suomessa sitä sovelletaan myös etätyöhön.

EU:ssa ollaan parhaillaan uudistamassa lainsäädäntöä siten, että siinä otetaan huomioon etätyö.

Etätyön edellyttämää sääntelyä on myös sosiaaliturvasopimuksissa, joita Suomi on solminut erikseen kunkin kahdeksan sopimusmaan kanssa.

”Lähetävä maa vastaa sosiaaliturvasta ja työnantaja hoitaa eläkevakuutusmaksut lähtömaahan.”

3 Kuka vastaa työntekijän sosiaaliturvasta?

Jos työnantaja ei ole hakenut työntekijälle A1-todistusta tai sitä ei ole myönnetty, kuuluu työntekijä työntekomaan sosiaaliturvaan, ja työnantajan tulee maksaa lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut sinne. Tämä koskee aina myös niitä maita, joiden kanssa Suomella ei ole sosiaaliturvasopimusta.

Työnantaja ei voi ulkoistaa työnantajan lakisääteisistä vakuutuksista huolehtimista työntekijälle, vaikka aloite etätöistä tulisi työntekijältä.

Työnantajan ottamat vakuutukset, kuten työtapaturvavakuutus, ovat A1-todistuksella voimassa myös työntekomaassa, mutta niiden kattavuus on hyvä selvittää etukäteen. Etätyövakuutuksen ehdot ovat tiukkoja sekä Suomessa että ulkomailla, ne eivät kata esimerkiksi kahvitaukoja. Myös työterveyspalvelut on selvitettävä erikseen.

4 Mistä A1-todistus haetaan?

A1-todistusta haetaan Eläketurvakeskuksesta. Työnantaja voi hakea sitä yhtä hyvin määräaikaiselle kuin vakituksellekin työntekijälle. Sen myöntämisen jälkeen Kela lähettää työntekijälle eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja ilmoittaa, miltä osin hän kuuluu Kelan etuuskien piiriin. Pääsääntöisesti etuudet jatkuvat ennallaan.

Suosittelavaa on hakea A1-todistusta sähköisesti, jolloin todistuksen voi saada jopa samana päivänä. Mikäli työntekijä haluaa työskennellä useita lyhyehköjä jaksoja samassa maassa, mutta palaa aina välillä töihin Suomeen, A1-todistusta voi hakea kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

ETK:n tulkinnan mukaan A1-todistusta ei tarvita Suomen viranomaisia varten alle yhden kuukauden mittaista etätyötä varten. Työntekomaan viranomaiset voivat sitä silti vaatia.

KIRJAT

ULLA SUNI

Ikä: 53-vuotias

Koulutus: tradenomi (ylempi amk)

Työ: talouspäällikkö Valion eläkekassassa

Lähellä sydäntä: kädentaidot

**Lukee seuraavaksi: Etätyön hyvinvointi-
opas, Kati Boijer-Spoof ja Riikka Ilmivalta.**

Paras ja pahin internet

Internet on yhä tiiviimmin osana kaikessa tekemisessä joka paikassa. Voitko edes ajatella pärjääväsi ilman? "Internet on parasta ja pahinta, mitä meille on tapahtunut."

Mikko Hyppönen kertoo internetin tähänastisen tarinan kiinnostavasti ja helppolukuisesti. Kirja sisältää osiot haittaohjelmien historiasta aina kryptovaluuttoihin ja tekoälyn kehittymiseen sekä sodankäynnin ja vakoilun siirtymisestä verkkoon.

Kirjan luettuani jäin pohtimaan, mihin kaikkeen kannattaakaan omia tietojaan jakaa ja mitä kaikkea internet minusta tietääkään.

Mikko Hyppönen: Internet, WSOY 2021

Neulontabuumi koukuttaa

Sukan kutominen ei ole mummoikäisten katoavaa kansanperinnettä, vaan neulomisesta on tullut erikäisten kasvava harrastus.

Meillä Suomessa on ollut jo pitkään neulomisbuumi. Nykyisin on trendikästä neuloa ystävien kesken, kahviloissa, kulkuvälineissä, odotustiloissa, nettitapaamisissa tai missä vain valoa on riittävästi.

Kirjassa on ohjeet 52:een sukkipariin. Kuvat ovat huikaisevan kauniita; kirjaa voisi selailta ihan vain kuvia ihailien. Kirjasta on myös englanninkielinen painos.

Jonna Hietala, Sini Kramer ja Tiia Pyykkö (toim.): 52 x villasukat, Laine Publishing Oy 2020

Yhteiskunnan pyörteissä

Vastuullista, kokonaisvaltaista ja kiehtovaa. Sitä on Joonas Huttusen työ salkunhoitajana ja vastuullisen sijoittamisen asiantuntijana Kirkon eläkerahaston (KER) sijoitusyksikössä.

Miten viime vuodet ovat sujuneet?

– Olen työskennellyt lähes kolme vuotta nykyisissä työtehtävissäni, ja koronan tuomat muutokset ovat siivittäneet tätä aikaa miltei kokonaan. Markkinoiden näkökulmasta korona-aika on ollut haasteistaan huolimatta mielenkiintoista, sillä työ on kiehtovaa ja opettavaista.

– Maailma on sopeutunut yllättävän hyvin uuteen normaaliin, mutta korona-ajan ennätysuuret elvytystoimet ovat luoneet huolen mahdollisesti korkealle karkaavasta inflaatiosta. Moni tällä hetkellä markkinoiden parissa työskentelevä ei ole aiemmin nähnyt korkealla laukkaavan inflaation vaikutuksia esimerkiksi ihmisten kulutustottumuksiin. Tämä tuo mielenkiintoisen lisän keskusteluun. Suomessa nähtiin yli viiden prosentin inflaatio viimeksi 1990-luvun taitteessa.

– Tilanteet muuttuvat, mutta silloin työ on kiinnostavaa. Olemme aina uuden edessä, kuten markkinoille on tyypillistä.

Millainen polku valmisti vastuulliseksi sijoittajaksi?

– Kiinnostuin alasta noin vuosikymmen sitten opiskellessani kauppatieteitä Oulun yliopistossa, jossa luin pääaineenani rahoitusta. Silloin vastuullista sijoittamista käsiteltiin opinnoissa melko pinnallisesti – jos ollenkaan. Ajat ovat muuttuneet, ja nyt koko ala on kehittynyt hurjasti.

Työskentelin hetken Suomen Pankissa opintojeni aikana ja pian valmistumisen jälkeen. Silloin sain ajatuksen siitä,

että haluan nähdä alaa laajemmin ja muutin Luxemburgiin töihin. Kilometrien myötä kipinä kasvoi.

– Tämän matkan aikana olen lisäkouluttautunut suorittamalla kaksi vastuulliseen sijoittamiseen keskittyvää sertifikaattia. Lisäksi suorittamaani CFA-tutkintoon sisältyi vastuullisen sijoittamisen näkökulmia.

– Kun paluumuutto Suomeen muuttui ajankohtaiseksi vuonna 2019, minua kiehtoi Kirkon eläkerahaston edelläkävijyys vastuullisessa sijoittamisessa. Se johdatti minut nykyisiin tehtäviini.

Miten nykyinen työsi poikkeaa aiemmista?

– Nykyään työskentelen hieman erilaisesta näkökulmasta. Vielä kolme vuotta sitten olin töissä yksityispankin puolella, jossa hallinnoin rahastojen rahastoja. Siellä sijoitukset olivat yhtä lailla globaalisti hajautettuja, mutta eläkesijoittaja voi sijoittaa helpommin pidemmällä aikahorisontilla.

– Käytännössä se tarkoittaa sitä, että eläkesijoittaja voi markkinaturbulenssissa katsoa lyhyen tai keskipitkän melun yli ja keskittyä pitkän aikavälin näkymiin. Niiden tekeminen ja niissä pysyminen vaatii tietysti malttia.

Mitä taitoja tehtävä vaatii?

– Vastuullisessa sijoittamisessa on tärkeää osata erottaa se, mitkä vastuullisuustekijät ovat merkityksellisiä isossa kuvassa ja miten ne saattavat vaikuttaa yritysten arvostuksiin.

Joonas Huttunen inspiroituu työssään juuri siitä, että se on monipuolista ja kehittyvä maailman mukana. Vastuullisen sijoittajan työ on myös hänen arvokkuutensa mukaista ja merkityksellistä.

VASTUULLINEN SIOJITTAMINEN

Vastuullisessa sijoittamisessa sijoitustoimintaa keskitytään tarkastelemaan ESG-näkökohdista (Environmental, Social and Governance). Keskeisiä teemoja vastuullisessa sijoittamisessa ovat ympäristöasiat, sosiaaliseen vastuuseen liittyvät tekijät sekä hallintotapa-asiat. Vastuullinen sijoittaminen sopii jokaiseen omistuslajiin. Vastuullinen sijoittaja valitsee itselleen suotuisimmat sijoituskeinot ESG-asioiden periaatteita noudattaen.

LÄHDE: WWW.FINSIF.FI

– Tietynlaisesta skeptisyydestä voi myös olla apua, sillä esimerkiksi yritysten vastuullisuusasioissa markkinointinäkökulma on usein vahvasti läsnä.

– Tulevaisuudessa ilmastoasioista tulee yhä keskeisempi osa vastuullisen sijoittajan arkea. Ne ovat jo nyt merkittävä osa työtä, mutta ilmastotieteen kehittyessä myös poikkitieteelliset taidot korostuvat.

Mikä työssäsi on tärkeää?

– Tärkeää on sijoittaa strategiamme mukaisesti siten, että eläkevastuut saadaan katettua tuottavasti, turvaavasti ja vastuullisesti. Tämä kiteyttää sen, mitkä tekijät ovat olennaisia työssäni.

– Lisäksi sijoittamisen parissa löytyy aina uutta opittavaa, sillä ikinä ei ole valmis, eikä se ole tarkoitustaan. Aina on hyvä pyrkiä kehittymään ja muuttamaan maailman mukana. Yrittää ymmärtää, kuinka tämä yhteiskunta pyörii.

– Antoisinta on pysyvä muutos, ja se polku vie aina eteenpäin. /

Työeläkekuntoutus toimii

Kuntoutuksessa on positiivinen vire, se merkitsee korjaavaa ja ennalta ehkäisevää toimintaa. Anu Jundellille, 64, työurien jatkamisen mahdollistaminen kuntoutuksella on ollut kiinnostavin työtehtävä eläkeyhtiössä.

Työeläkeyhtiö Elon kuntoutuspäällikkö **Anu Jundell** on ollut kuntoutuksen asian tuntijatehtävissä vuodesta 1996. Hän on seurannut tänä aikana sekä vakuutusyhtiökentän muutoksia että työeläkekuntoutuksen kehittymistä lapsenkengistä nykyiseen.

– Aiemmistä raskaista prosesseista on päästy nopeaan toimintaan. Kun sähköinen hakemus tulee työeläkeyhtiöön, päätös voi syntyä muutamassa päivässä ja työkokeilu alkaa siitä jo vaikka ylihuomenna, Jundell kuvaa kehitystä.

Hän katsoo, että työeläkekuntoutuksella annetaan ihmisille lisää mahdollisuuksia. Niille, joilla on terveydellisiä ongelmia, työkyvyttömyyttä tai sen uhkaa, etsitään tapoja jatkaa soveltuvammassa työnkuvassa.

Alkuvaiheessa kuntoutus oli harkinnanvaraista. Vuodesta 2004 siitä on tullut lakisääteinen etuus, mitä Jundell pitää hienona kehityksenä.

– Ihmisillä on oikeus saada eläkekuntoutuksesta päätös, ja oikeus myös valittaa siitä.

Työeläkeyhtiöt tekevät yhteistyötä kuntoutusasioissa osana työeläketurvan toimeenpanoa. Anu Jundell on ollut pitkään jäsen Työeläkevakuuttajat Telan kuntoutusasioiden ryhmässä ja hän muistuttaa, että

ihmiset ovat hakijoina yhdenvertaisia riippumatta eläkeyhtiöstä.

– Kuntoutukseen tarvitaan diagnosoitu sairaus ja työkyvyttömyyden uhka. Päätöksissä on aina myös harkintaa mukana, vaikka kuntoutukseen onkin subjektiivinen oikeus.

Päätökset ovat yksioollisia. Hakemukset tutkitaan tarkkaan ja mietitään tarkoituksenmukaisuutta. Jos kolmekymppisen asentajan selkä pettää, ratkaisuna muutama kuukauden työkokeilu ei kannata pitkälle, kun edessä on vuosikymmeniä työuraa. Hakija voi saada tueksi myös työvalmentajan, joka auttaa kuntoutussuunnitelman laatimisessa.

– Päätöksissä huomioidaan asiakkaan oma tausta ja mietitään, millä hän pääsisi palaamaan työelämään, Jundell sanoo.

– Tällöin pohdintaan tulee, voisiko se olla toinen työnantaja, täydentävä koulutus, oppisopimus tai ammatillinen koulutus. Ratkaisuja pyritään tekemään asiakkaan etu edellä.

Joudutaan tekemään myös hylkäysratkaisuja. Jundellin mukaan työeläkekuntoutus lähtee yhteiskunnallisesta tavoitteesta: työuran jatkamisella voidaan säästää eläkevaroja. Samalla pystytään tukemaan yksilöä, jolla elämänlaatu paranee. /

– *Teemme ratkaisuja sekä asiakkaan että yhteiskunnan eduksi, Anu Jundell kertoo eläkkeelle siirtymisen kynnyksellä. Omassa elämässään hän yllätti sekä itsensä puolisonsa ehdottamalla muuttoa pääkaupunkiseudulta Turkuun, vanhaan opiskelijakaupunkiin. Päätös oli hyvä.*

”Kun sähköinen hakemus tulee työeläkeyhtiöön, päätös voi syntyä muutamassa päivässä.”

2004

Vuonna 2004 työeläkekuntoutuksesta tuli subjektiivinen oikeus osana työeläkelainsäädäntöä. Kuntoutuja oli tuolloin lähes 6 300 henkilöä.

2015

Kuntoutukseen hakeutuvien määrät lisääntyvät. Vuonna 2015 noin 14 500 henkilöä tulee autetuksi työeläkekuntoutuksella vahvemmalle työuralle.

2010

Vuosikymmenen lopussa kuntoutujia oli jo yli 9 700 henkilöä. Trendimuutoksena ilmeni, että naisten lukumäärä kuntoujista (5 300) oli ensi kertaa selvästi miehiä (4 400) suurempi.

2020

Vuonna 2020 noin 18 500 työkäistä, työntekijää tai yrittäjää, sai työeläkejärjestelmän kustantamana ammatillista ja yksilöllistä kuntoutusta. Yrittäjiä heistä oli noin 800 henkilöä.

Työeläkekuntoutujat

LÄHDE: ETK, TILASTOTIETOKANTA

English Summary

LENA KOSKI
Translator
Finnish Centre for Pensions

More news in English
Follow us on Twitter: @ETKinfo
Visit our website: etk.fi/en

Subscribe to our newsletter:
etk.fi/en/newsletter/

Focus on the hard-to-employ

The employment rate in Finland has exceeded its pre-corona level and is projected to rise to 73.8% by 2023. However, the number of long-term unemployed is not improving. According to State Under-Secretary **Elina Pykkänen**, many of those losing their permanent and full-time work during the pandemic are still unemployed.

The responsibility for employing the unemployed is shifting from the Employment and Economic Development Offices to the municipalities. This requires more individual services, particularly for the long-term unemployed. "We should use AI and software robotics and establish a 'labour market dating service' in which employers could find potential workers, and the other way around," Pykkänen explains.

With 275,000 unemployed job seekers in Finland, the degree of individual services by public employment services is limited. The focus should be on the hard-to-employed who often have a reduced ability to work or insufficient education. Immigrants also need improved language proficiency. ✓

State-owned special assignment company

The Finnish Government aims for an employment rate of 75% by 2025. To that end, a newly formed state-owned company Työkanava Ltd has been established at the initiative of Minister of Employment **Tuula Haatainen**. The company's goal is to create meaningful jobs for people with disabilities.

Työkanava (job channel), like Samhall in Sweden, hopes to make the labour market adjust its attitudes to the partially disabled. It's a question of human rights. "It's unsustainable that despite numerous services, many partially disabled cannot be employed although they have the desire to work," Haatainen explains.

According to director **Kari-Pekka Martimo** (Ilmarinen), "work ability means the workers ability to carry out a given task." When the requirements of a work task match the worker's ability to work – regardless of a chronic illness or injury – the ability to work is not partial but full.

In addition to the partially disabled, Työkanava aims to employ aged unemployed workers, young people who lack vocational training and hard-to-employ immigrants. ✓

Employers on extending working life

The Finnish Centre for Pensions examined employers' views on the ageing labour force and retirement via a questionnaire survey conducted for the third time in 2021 (2,500 private and public sector employers; response rate 66%).

Most employers (more than 60%) found that age 65 is a suitable age to retire on an old-age pension. Around one third of the employers found the age limit to be too high. Working until age 70 was deemed possible by around one third of the employers.

Nearly two out of three employers felt that extending working lives is an important objective for society. Around 80% stated that they could hire over-55-year-olds as new employees. Yet up to 57% found it unlikely or very unlikely that working lives will be extended at their own place of business.

The attitude towards employing older workers varies greatly in different fields. The construction industry is most critical: up to 64% of employers within this field found that retirement at age 65 is too late. Within the transport and logistics management industries, 40% of the employers found that working until age 70 is possible. ✓

Telecommuting in the sun

- If employer agrees, telecommuting from abroad is ok.
- A1 certificate guarantees coverage under Finnish social security.
- Employer applies for the required A1 certificate, preferably online.
- Without A1 certificate, the work is insured in the country of work.
- Same rules for telecommuting, posting and work trips.
- Health care is not social security.
- Workers' compensation insurance valid also in country of work but with stricter rules (e.g., coffee breaks not included).
- No A1 certificate required for telecommuting that lasts for less than one month.
- More information on working abroad: www.tyoelake.fi/en/working-abroad/

Tutustu Eläketurvakeskuksen julkaisuihin www.etk.fi/julkaisut

Partial old-age pension: A picture of claimants in 2017–2020

The report investigates partial old-age pension claimants during 2017–2020 using register data covering all claimants and eligible persons. We examine

background characteristics of claimants and model claiming behaviour. We also follow claimants born in 1956 from age 59 to age 64.

Nivalainen, S. & Riekhoff, A.-J. & Tenhunen, S. & Salonen, J., *Finnish Centre for Pensions, Studies 06/2021*

Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2020

Tilastoraportissa tarkastellaan pääpiirteittäin työeläkkeiden rahoitusperiaatteita vuonna 2020 ja esitetään tilastotietoja muun muassa maksetuista

eläkkeistä, perityistä eläkemaksuista ja eläkevaroista sekä niiden sijoittamisesta. Raportti käsittelee sekä yksityisten että julkisten alojen eläkkeiden rahoitusta.

Hägele, M. & Kesälä, M., *Eläketurvakeskuksen raportteja 09/2021*

Eläkkeellä ja työssä: tilasto eläkeläisten työnteosta vuosina 2007–2020

Tilastojulkaisussa käsitellään eläkeläisten työnteon työkäisen väestön keskuudessa vuosina 2007–2020. Julkaisu sisältää tietoja työnteon laajuuden ohella myös työssä käyneiden eläkeläisten keskieläkkeistä ja -ansioista.

Kannisto, J., *Eläketurvakeskuksen tilastoja 15/2021*

MUITA JULKAISUJA

Työeläkekuntoutuksen vaikuttavuuden kehittäminen ja työkykyajattelu

Työeläkelaitosten asiantuntijoiden haastatteluihin perustuvassa tutkimusartikkelissa tarkastellaan työeläkekuntoutuksen toimivuutta ja kehittämistä työeläkelaitosten kuntoutusasiantuntijoiden ja vakuutuslääkärien haastatteluiden perusteella. Artikkelin osoittaa, minkälaisiin työkyvyn edistämisen malleihin haastateltavien kehittämis-ideat kytkeytyvät.

Liukko, J., *Kuntoutus nro 4/2021 (44), 18–30*

The digital transition of social security in Finland. Frontrunner experiencing headwinds?

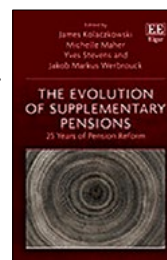
Artikkeli käsittelee suomalaisen sosiaaliturvan ja julkishallinnon digitalisaatioprosessia. Tekstissä kuvataan sekä käynnissä olevat että suunnitellut hankkeet ja niiden juridiset ja eettiset haasteet.

Väänänen, N., *Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i praktyka: 4/2021 (151)*

Pension reforms in Finland

Artikkelissa kuvataan Suomen eläkeuudistuksia ja eläkejärjestelmän muutoksia 1990-luvun alkupuolelta tähän päivään.

Kuivalainen, S. & Kuitto, K. teoksessa Kolaczowski, J. & Stevens, Y. & Maher, M. & Werbrouk, J. M. (eds.) *The Evolution of Supplementary Pensions: 25 Years of Pension Reform.* Cheltenham: Edward Elgar.